

BULLETIN

č. 2, 2005, roč. IX.

OBSAH

- 2 **Informace o činnosti orgánů KSKŘI**
- 4 **KSKŘI a stát**
- 5 **Rekodifikace úpadkového práva**
Informace o filosofii přístupu k návrhu zákona o úpadku a způsobech jeho řešení v poslední úpravě
- 8 **Hovoříme s odborníky**
Použití nové techniky při způsobu přezkoumávání konkursních pohledávek v rámci přezkumného jednání
- 9 **KSKŘI a zahraničí**
Informace k průběhu a jednání konference Sdružení konkurzních správců Slovenské republiky
Insolvenční praxe v České republice
- 14 **Články - statě - úvahy**
Konkursy a likvidace ve zpracovatelském průmyslu v letech 2000 až 2004
Ing. Václav Pelikán
Návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o úpadku a způsobech jeho řešení
Ing. Erich Deutsch
- 19 **Judikáty**
- 23 **Informace z tisku**
- 24 **KSKŘI radí**
- 24 **Info sekretariátu**

Vydavatel:

Komora specialistů pro krizové řízení a insolvenční řízení v České republice (správců majetku, likvidátorů, správců konkursních a vyrovnávacích podstat)
Redakční rada:

Vedoucí: Doc. Ing. Anna Klosová, CSc.

Členové: Ing. Erich Deutsch, Ing. Václav Pelikán, Pavlína Linhartová

Adresa redakce: Komora specialistů pro krizové řízení a insolvenční řízení v ČR, Dlouhá 16, 110 00 Praha 1

tel.: 224 818 414, 227 195 276

fax: 227 195 275, e-mail: info@kskri.cz.

Sazba, distribuce a příjem inzerce:

Infomedia, s.r.o., Hráského 15, 148 00 Praha 4, tel./fax: 271 911 131.

e-mail: infomedia@infomedia.cz.

Vážení členové Komory specialistů pro krizové řízení a insolvenční řízení v ČR, vážení čtenáři,

nové číslo komorového tisku dokumentuje svým přehledem o aktivitách Komory, jak významnou problematikou se stala likvidace podniků. Komora připravuje zpracování analýzy likvidací obchodních společností z rozhodnutí soudu z pohledu likvidátorů, soudů i ministerstev, do jejichž gesce patří úřady, které návrhy na likvidace nejčastěji podávají. Podklady pro zpracování analýzy poskytli již někteří členové Komory, vstřícný postoj zaujali předsedové KS a MS, ministerstvo financí a ministerstvo průmyslu a obchodu. Výsledky analýzy budou publikovány jak na stránkách Bulletinu, tak na webových stránkách Komory. V tomto čísle se můžete seznámit s výsledkem analýzy likvidací a konkursů ve zpracovatelském průmyslu v letech 2000 – 2004.

Po dlouhém úsilí se podařilo představitelům Komory prosadit změnu Zákona o konkursu a vyrovnání, § 8 odst. 3. Dle nového znění se odměna správce, který je plátcem DPH, zvyšuje o částku odpovídající této dani a správce je povinen z odměny a náhrad hotových výdajů odvést částku DPH odpovídající. Zveřejněno ve Sbírce zákonů České republiky, částka 65/2005 pod číslem 179/2005 (www.sbirka.cz). Komora rovněž dlouhodobě prosazuje návrh na změnu v § 105 zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty. Návrh byl sněmovnou schválen a zaslán vládě k vyjádření stanoviska 11. 5. 2005. O dalším vývoji situace Vás budeme informovat v příštím čísle Bulletinu.

Komorový tisk doznal v letošním roce řady změn. Redakční rada reaguje na požadavky členské základny mít co nejvíce informací o tom, co se v Komore připravuje, na čem se pracuje v jednotlivých komisích a co prosazují komorové orgány. Redakční rada se obrací v této souvislosti na členskou základnu s prosbou o zaslání stanovisek, doporučení, návrhů, kterými by bylo možné udělat Bulletin zajímavější.

Nové číslo Bulletinu se k Vám dostane na začátku letních měsíců. Redakční rada Vám všem přeje příjemné prožití dovolených.

Vaše

Redakční rada

Upozorňujeme čtenáře, že názory zveřejněné v Bulletinu nereprezentují oficiální stanovisko KSKŘI v ČR. Rádi bychom podnítli odbornou diskusi a otiskneme vaše názory a připomínky k problémům stejně tak i k obsahu Bulletinu, které nám na sekretariát KSKŘI v ČR zašlete.

Problémy v činnosti likvidátorů

Představenstvo v *Bulletinu 1/2005* a na webových stránkách KSKŘI v ČR zveřejnilo výzvu k členské základně, na jejímž základě by měl být připraven komplexní návrh legislativních úprav, jehož finálním produktem by bylo zlepšení podmínek pro činnost likvidátorů. Pro analýzu byly požadovány informace o počtu přidělených likvidací nařízených soudem za rok 2003 a 2004, název soudu, který o likvidaci rozhodl a problémy, které vnímají likvidátoři při výkonu své činnosti.

Zároveň právní komise, na níž představenstvo delegovalo realizaci zpracování, oslovila dopisem předsedy krajských soudů a městského soudu a ministry financí, místního rozvoje, průmyslu a obchodu, do jejichž gesce spadají úřady, které často návrhy na likvidace podávají. Požadavkem byla specifikace problémů v likvidacích „mrtvých“ společností z pohledu soudů a ministerstev. Členové právní komise, JUDr. Jarmila Veselá, Ing. Václav Pelikán a Ing. Erich Deutsch všechny shromážděné podklady zpracují a materiál předloží k dalšímu jednání na Ministerstvu spravedlnosti ČR a PSP ČR.

Dopisem ze dne 5. 4. 2005 byl osloven JUDr. Jaromír Pořízek, předseda KS v Brně, JUDr. Milan Bořek, předseda KS v Hradci Králové, JUDr. Milan Kohoutek, předseda KS v Ústí nad Labem, JUDr. Věra Miřacká, předsedkyně KS v Praze, JUDr. Jan Sváček, předseda MS v Praze, JUDr. Bohuslav Petr, předseda KS v Českých Budějovicích, JUDr. Zdeněk Jaroš, předseda KS v Plzni, JUDr. Jiří Doležilek, předseda KS v Ostravě.

Vážená paní předsedkyně, vážený pane předsedo, KSKŘI v ČR na základě jednání s Ministerstvem spravedlnosti ČR připravuje pro jeho legislativní odbor a zákonodárné sbory analýzu problematiky likvidací obchodních společností z rozhodnutí soudů.

Všichni víme, že v České republice jsou v obchodním rejstříku zapsány společnosti, které existují jen formálně a nevykonávají žádnou činnost. Existence nefungujících společností, nezrušených a nevyřazených z obchodního rejstříku zatěžuje celou společnost zejména státní orgány a způsobuje nepřehlednost podnikatelského prostředí.

Lze proto předpokládat větší počet návrhů na likvidaci takových společností z rozhodnutí soudů, což bude představovat zátěž soudů a likvidátorů.

V naší členské základně připravujeme analýzu problematiky likvidací z pohledu likvidátorů. Aby tyto úvahy nebyly jednostranné, obracíme se na předsedy soudů s žádostí o písemné stanovisko popisující problémy spojené s likvidací z hlediska soudů. Také se obracíme se stejnou žádostí na jednotlivá ministerstva, pod jejichž působnost spadají úřady, které podávají dle našeho názoru zatím největší podíl návrhů na likvidaci z rozhodnutí soudů.

Ve druhé fázi procesu hodláme spojit všechny analýzy do jednoho materiálu, a dříve než bude použit k oficiálním účelům, bude zaslán příspěvatelům k definitivnímu posouzení.

Uvítali bychom Vaše stručné vyjádření k této problematice ve lhůtě do 30. 4. 2005. Domníváme se, že by bylo přínosem, kdyby se v něm objevily počty návrhů na likvidace z rozhodnutí soudu, porovnání tendencí růstu nebo poklesu oproti minulým létům, problémy se jmenováním a činností likvidátorů a jejich odměňováním, případné návrhy na legislativní změny, apod.

Prosíme Vás o sdělení kontaktní osoby, která se bude touto tematikou zabývat.

Rádi bychom společným postupem a přípravou podkladových materiálů přispěli ke kvalifikovanému procesu přijímání legislativních návrhů založených na analýze reálných problémů.

S pozdravem

JUDr. Jarmila Veselá
prezidentka

Komora se v této souvislosti obrátila dopisem ze dne 29. 4. 2005 na Mgr. Bohuslava Sobotku, ministra financí, Ing. Milana Urbana, ministra průmyslu a obchodu a Mgr. Radko Martínka, ministra pro místní rozvoj. Byla zdůrazněna snaha Komory zajistit společný postup a přípravu podkladových materiálů a tím přispět ke kvalifikovanému procesu přijímání takových legislativních návrhů, které povedou ke zlepšení podnikatelského prostředí. Do konce května obdržela komora vyjádření ministerstva financí a ministerstva průmyslu a obchodu.

Z došlých reakcí od členské základny lze vysledovat specifikaci několika problémů, které se promítají takřka v každé likvidaci nařízené soudem. Ve zkrácené formě uvádíme:

- likvidovaná společnost v mnoha případech nemá statutárního zástupce;
- statutární zástupce nemá pobyt na území ČR;
- statutární zástupce je vymazán z OR a nový není zapsán;
- likvidovaná společnost nemá žádný majetek;
- na uvedené adrese sídlo společnosti neexistuje;
- od likvidovaných společností nelze získat účetní evidenci, je nutné dohledávat závazky;
- odměna likvidátora není adekvátní k vynaloženým prostředkům, času a úsilí.

Představenstvo děkuje členům Komory, kteří se výzvy účastnili a poskytli podklady k zamýšlené analýze.

Z celkem 8 oslovených předsedů KS a MS, Komora odpovědělo 7 předsedů, a to se vstřícným postojem, kdy poskytli úvodní informace a určili kontaktní osoby, se kterými bude právní komise dále o problematice jednat.

S celkovými výsledky „Analýzy problémů ve výkonu činnosti likvidátorů“ bude členská základna seznámena na stránkách *Bulletinu* a na www.kskri.cz

UPOZORNĚNÍ PRO LIKVIDÁTORY

Komora, na základě podnětu Ing. Václava Pelikána obdržela od ředitelky odboru Ing. Aleny Hýskové Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových dopis ze dne 10. 5. 2005 s tímto textem:

Ustanovení § 75 odst. 5 obchodního zákoníku věta poslední

Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových (dále jen Úřad) je dle zák. č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích příslušný hospodařit s majetkem státu, u něhož při nabytí státem není patřno, které organizační složce přísluší hospodaření s tímto majetkem. Takovým je i majetek společnosti zrušené dle § 68 odst. 3 písm. f) a g) obchodního zákoníku (dále jen obch.zák.), který se nepodařilo zpeněžit, věřitelé jej odmítli převzít na úhradu dluhů a který dnem výmazu společnosti z obchodního rejstříku přešel na stát.

Obchodní zákoník uvedenou skutečnost v § 75 odst. 5 věty poslední pouze konstatuje, aniž by zároveň upravil způsob, jakým má být stát s nabytím majetku obeznámen. Za daného stavu věci nelze proto vyloučit možnost, že se stát o majetku, jehož je vlastníkem, bude dozvídat se zpožděním. Důsledkem nemožnosti ujmout se včas výkonu vlastnických práv a povinností pak může být vznik škody na majetku státu a tedy finančních ztrát jdoucích k tíži státního rozpočtu.

Vzhledem k tomu, že v procesu likvidace společnosti mají významné postavení likvidátoři, kteří sestavují zprávu o naložení s majetkem a jsou také příslušným rejstříkovým soudem informováni o datu výmazu společnosti z obchodního rejstříku, žádá Úřad Vás, jako profesní sdružení, jehož členy jsou i likvidátoři, o poskytnutí součinnosti, jež by měla spočívat ve výzvě likvidátorům, aby po výmazu společnosti z obchodního rejstříku a přechodu majetku na stát dle § 75 odst. 5 obch. zák. podali o této skutečnosti Úřadu písemnou zprávu. Je-li to z hlediska postupu likvidátorů možné, měli by spolu se zprávou předat Úřadu originály nebo kopie dokladů vztahujících se k majetku státu.

VÝJEZDNÍ ZASEDÁNÍ PŘEDSTAVENSTVA

Ve dnech 30. 5. – 31. 5. 2005 představenstvo uspořádalo výjezdní zasedání, které se konalo v Rajnochovicích – Podhradní Lhotě v hotelu Zubříč. Organizací celého zasedání byl pověřen Prof. Ing. Klaban, CSc. Na jednání byli pozváni

Z výjezdního zasedání představenstva.

členové výborů Jihomoravské a Severomoravské územní sekce, člen dozorčí rady a předseda disciplinární komise Ing. Václav Pelikán. Široce diskutovanými tématy bylo vzdělávání správců konkursních podstat, střety v činnosti exekutorů a správců, modernizace, grafika a rozšíření webových stránek Komory, problémy v činnosti likvidátorů, seznamy specialistů KSKŘI, nadměrné odpočty DPH u podniků v konkursním řízení, rekodifikace úpadkového práva, DPH u správců konkursních podstat – účinnost novelizace §8 odst. 3 ZKV a zahraniční aktivity Komory. Předsedové územních sekcí informovali o již uskutečněných aktivitách regionů a o aktivitách připravovaných. Jedná se především o semináře na odborná témata konkursního řízení, daňové problematiky, apod. Přednášejícími jsou vesměs regionální konkursní soudci a daňoví odborníci.

VZDĚLÁVÁNÍ

Na základě jednání prezidentky Komory JUDr. J. Veselé a 1. viceprezidenta Ing. E. Deutsche v dubnu t.r. byla se vzdělávacími společnostmi **Agentura TIS, s.r.o.**, Sudoměřská 32, 130 00 Praha 3, **Poradenství/Consultancy Tis Praha s.r.o.**, Křížíkova 61, 186 00 Praha 8 a **VOX a.s.**, Senovážné náměstí 23, 110 00 Praha 1 dohodnuta **prezentace vzdělávacích programů na webových stránkách Komory.**

Obsahem dohody je **nabídka vzdělávacích programů pro likvidátory, správce konkursní podstaty a ostatní specialisty krizového řízení – členy KSKŘI v ČR s 12% slevou na účastnickém poplatku.**

Prezentaci naleznete na www.kskri.cz

POJIŠTĚNÍ

V Bulletinu 1/2005 Vás právní komise, prostřednictvím sekce pojistného produktu informovala o uzavření a podmínkách Smlouvy o spolupráci mezi Generali Pojišťovnou, a.s. a KSKŘI v ČR v pojištění profesní odpovědnosti správců konkursní podstaty a likvidátorů za škodu.

Krátce Vás informujeme, že na základě dalšího jednání byly do smlouvy, mimo správce konkursní podstaty, předběžného, zvláštního správce a likvidátora **nově zařazeni i funkce zástupce správce a správce podniku.**

Veškeré informace o smlouvě naleznete na www.kskri.cz

SEZNAMY SPECIALISTŮ KSKŘI V ČR

Představenstvo na svém 109. zasedání, konaném 29. dubna 2005 rozhodlo na základě podnětu JUDr. J. Veselé o záměru vést seznamy členů KSKŘI v ČR – specialistů, kteří by v budoucnu Komorou byli doporučováni pro práci likvidátora, správce konkursní podstaty, správce podniku, krizového manažera a nově správce dědictví. Seznamy budou poskytovány soudům, ministerstvům, organizacím, institucím, Notářské komoře, apod. s cílem prezentovat a upozornit na odborníky z řad KSKŘI.

Počátkem měsíce května 2005 byla členská základna obeshlána dopisem prezidentky a dotazníkem, který byl zveřejněn i na webových stránkách. Ještě před uzavěrkou, kte-

rá byla stanovena na 30. 5. 2005 s tím, že na materiály došlé po termínu nebude brán zřetel, lze konstatovat, že na Komoru bylo doručeno okolo 90 více či méně kvalitně vyplněných dotazníků s výpisem odborné činnosti, na jejich základě budou zpracovávány seznamy likvidátorů, správ-

ců konkursních podstat, správců podniku, krizových managerů, atd.

Seznamy, po zpracování budou rovněž zveřejněny na www.kskri.cz

KSKŘI a stát

Po dlouhém úsilí se podařilo Komoře v zastoupení JUDr. J. Veselého, Ing. E. Deutsche a členů právní komise, za vydatné pomoci pana poslance Doležala a poslankyně Dundáčkové prosadit změnu ZKV v § 8 odst. 3. zákona.

Změna zákona o konkursu a vyrovnání

Zákon č. 328/1991 Sb. o konkursu a vyrovnání, ve znění zákona č. 122/1993 Sb., zákona č. 42/1994 Sb., zákona č. 74/1994 Sb., zákona č. 117/1994 Sb., zákona č. 156/1994 Sb., zákona č. 224/1994 Sb., zákona č. 84/1995 Sb., zákona č. 94/1996 Sb., zákona č. 151/1997 Sb., zákona č. 12/1998 Sb., zákona č. 27/2000 Sb., zákona č. 30/2000 Sb., zákona č. 68/2000 Sb., zákona č. 105/2000 Sb., zákona č. 214/2000 Sb., zákona č. 370/2000 Sb., zákona č. 120/2001 Sb., zákona č. 125/2002 Sb., zákona č. 403/2002 Sb., zákona č. 101/2003 Sb., zákona č. 210/2003 Sb., a zákona č. 257/2004 Sb., se mění takto:

1. V § 8 odst. 3. zákona se na konec první věty vkládají slova, která včetně poznámky pod čarou č. 1a znějí: „**tento**

nárok správce, je-li plátcem daně, se zvyšuje o částku odpovídající této dani, kterou je správce povinen z odměny a z náhrad hotových výdajů odvést podle zvláštního právního předpisu 1 a).

1a) Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů.“

Datum schválení Senátem: 28. dubna 2005, datum podpisu prezidenta republiky: 28. dubna 2005, datum účinnosti změny ZKV: dnem vyhlášení.

Sbírka zákonů České republiky, částka 65/2005 pod číslem 179/2005 (www.sbirka.cz)

Komora rovněž dlouhodobě usiluje, podáním návrhu o změnu v § 105 zákona č. 235/2004 O dani z přidané hodnoty. O stavu projednávání Vás informujeme níže.

Návrh změny zákona č. 235/2004 Sb., o DPH

Návrh změny zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění zákona č. 635/2004 Sb., zákona č. 669/2004 Sb., a zákona č. 124/2005 Sb., se mění takto:

1. V § 105 odst. 1 se věta třetí zrušuje.

2. V § 105 se za odstavec 1 vkládá nový odstavec 2, který zní:

„(2) Prohlášením konkursu se daňové řízení nepřerušuje a správce daně vrátí plátcí prostřednictvím správce podstaty plátce vyměřený nadměrný odpočet bez žádosti od 30 dnů ode dne, kdy nastaly účinky prohlášení konkursu, a to vydáním do konkursní podstaty; ustanovení věty druhé odstavce 1 se nepoužije. U plátce, na jehož majetek byl prohlášen konkurs podle zvláštního právního předpisu, se při zjišťování vzniku vratitelného přeplatku nepřihlíží k da-

ňovým nedoplatkům plátce, které se vztahují k zdaňovacím obdobím anebo k části zdaňovacího období před účinky prohlášení konkursu.“

Dosavadní odstavce 2 a 3 se označují jako odstavce 3 a 4.

Návrh změny zákona č. 235/2004 Sb. je součástí pozměňovacích návrhů k senátnímu tisku č. 47 – Změna zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů, který byl Senátem projednán 28. 4. 2005 a usnesením č. 121 v hlasování č. 28 schválen. Senát předložil PSP návrh zákona 10. 5. 2005, ten jej vede pod sněmovním tiskem č. 977 – Novela zákona o konkursu a vyrovnání. Návrh byl sněmovnou zaslán vládě 11. 5. 2005 k vyjádření stanoviska.

Informace o filosofii přístupu k návrhu zákona o úpadku a způsobech jeho řešení v poslední úpravě

Redakční rada Bulletinu hovořila s Ing. Erichem Deutschem, 1. viceprezidentem KSKŘI v ČR a členem rekodifikační komise MS ČR na téma filosofie přístupu k návrhu zákona o úpadku.

Návrh zákona o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) v jeho „zdá se“ poslední verzi je již dokončen a připraven k předložení vládě. V Legislativní radě vlády by měl být projednán v době co nejkratší, tj. během měsíce. Předpokládá se jeho předložení parlamentu v září. Jsou to sice neověřené informace, ale věříme, že se od skutečných termínů už nebudou výrazně lišit.

• V poslední době se velmi často hovořilo, hovoří o předložení návrhu zákona o úpadku a způsobech jeho řešení.

Složitost a náročnost přípravy a tvorby zákona vyplývá z toho, že se jedná o úplnou rekodifikaci úpadkového práva, to na straně jedné a na straně druhé se jedná o zákon, který bude zásadně ovlivněn „politickým“ klimatem daným současným uspořádáním politických stran.

• Věcný záměr zákona o úplné rekodifikaci úpadkového práva byl schválen vládou v roce 2001. Jsou to tedy více jak 4 roky.

Jsem členem rekodifikační komise. Znam problémy komise, která neměla vždy ideální podmínky pro svoji práci. Nebudu počítat, kolik ministrů spravedlnosti bylo vystřídáno. Ne každý ministr měl na zpracovanou část návrhu stejný názor. Každá změna s sebou přinášela další problémy. Ani vedení a složení rekodifikační komise nebylo bez problémů. Její vedení, ale i složení bylo měněno či doplněno několikrát za svou existenci. Dala by se vyjmenovat celá řada omezujících faktorů, ale to už není aktuální. Návrh zákona tu je a to je přece zásadní.

Součástí návrhu zákona o úpadku a způsobech jeho řešení je i návrh zákona, který upravuje návrhy změn tak, aby zákony nebyly v nesouladu, nebo dokonce, aby se vzájemně „popíraly“. Druhým, doprovodným návrhem by měl být návrh zákona o insolvenčním správci a jeho zaštitění profesní organizací. (Úmyslně nepoužívám označení Komora). Oba doprovodné návrhy jsou ve fázi dokončovacích příprav a proto o nich psát by bylo zavádějící.

Každý zákon, a podotýkám sebelepší zákon, který velice úzce souvisí, nazvu to třeba s tržní ekonomikou, nemůže být dokonalý. On je dobrý jen v tom čase, maximálně s určitým „výhledem“. Tržní ekonomika a její procesy se vyvíjejí prakticky měsíc od měsíce, rok od roku. Tomuto vývoji samozřejmě „musí“ odpovídat i příslušné zákony, jinak tento vývoj brzdí. Je tedy několik možností, že zákon „zůstává“, potom brzdí rozvoj, nebo se zákon novelizuje a dále je doplňován

potřebnými judikáty. Tento přístup nemůže jít do nekonečna, někde musí končit a pak se přistupuje k úplné „rekonstrukci“ zákona. To s odstupem času bude právě připravený návrh zákona o úpadku a způsobech jeho řešení.

Je to otázka pouze vývoje tržní ekonomiky. K současnému návrhu zákona však musím zdůraznit, že návrh zákona o úpadku a způsobech jeho řešení, předložený JUDr. Krčmářem, byl tento návrh přehodnocen a upraven v rámci toho „druhého“ pohledu, tedy ekonomického. Vycházelo se z návrhu zákona o úpadku a způsobech jeho řešení připraveného místopředsedou vlády pro ekonomiku Ing. Jahnem. Dá se tedy říci, že nově dopracovaný návrh zákona se svým pojetím daleko více přiblížil realitě a má tedy šanci na „delší“ aktuálnost či životnost bez případných novel. Nechci to bagatelizovat, ale život je o něčem jiném a tak se stejně vyskytnou případy, kdy nastoupí „judikáty“.

Řešení dlužníka úpadku zvláštním soudním řízením je nezbytné proto, že v krizové úpadkové situaci nelze porušení práv či neplnění povinností postihnout standardními procesními prostředky. Brání tomu okolnost, že při mnohosti dlužníkových závazků a nedostatku prostředků k jejich krytí, by použitím obvyklých právních prostředků byli někteří věřitelé vůči ostatním zvýhodněni, ať již proto, že splatnost jejich závazků nastává dříve anebo z jiných důvodů. Cílem řešení úpadku zvláštní právní úpravou proto je vyloučit preference věřitelů, pokud nejsou věcně odůvodněny jejich postavením nebo povahou jejich pohledávky. To vede k tomu, že výsledkem řízení je mnohostranné uspořádání, při němž lze vzít v úvahu i další aspekty, např. sociální. Řešení úpadku proto nemůže být pouze dvoustrannou záležitostí a fungovat např. jako alternativa postupu při vymáhání pohledávek.

• Přerušeni plynulého právního vývoje konkursního práva v období totalitního státu (od roku 1951) způsobilo i to, že nová úprava (z roku 1991) je výrazem určité stagnace, neboť obecný vývoj této právní oblasti vůbec nezasáhl náš právní řád. Přitom právě v období tohoto přerušeni došlo k tomu, že z hlediska obecného vývoje byl vývojový stupeň vystřídán dalším, takže změny úprav konkursního práva měly zásadní, koncepční povahu. Tyto změny měly širší společenské a ekonomické příčiny.

Právní úpravy, patřící k předchozímu vývojovému stupni, vycházely z toho, že typickým úpadcem je malý podnikatel (obchodník, živnostník), který má jen omezený počet věřitelů. Ti se většinou mohli konkursního řízení přímo zúčastnit a jejich optimálního uspokojení bylo možné dosáhnout zpeněžením úpadcova majetku „kus po kuse“ a to nejlépe dražbou (teoreticky poskytující nejvyšší výtěžek). Vedle konkursu, který spočívá na likvidačním principu, bylo možné úpadek řešit i sanačním způsobem, a to vyrovnáním, které bylo v popsanych podmínkách funkční. Úpadky drobných podnikatelů neměly makroekonomické nebo sociální důsledky (a to ani v obdobích

jejich častějšího výskytu, např. v dobách hospodářských krizí).

• Další společenskou skutečností ovlivňující moderní úpravy konkursního práva je značný nárůst úpadků, které se netýkají podnikatelů (tzv. spotřebitelské úpadky). Dochází k němu v souvislosti s rozvojem splátkových (či obecněji úvěrových) obchodů. Tyto úpadky představují (při jejich větším počtu) sociální problém, jednak proto, že možnosti uspokojení věřitelů jsou při nich omezené, zejména však proto, že v konkursu neuhrazenými pohledávkami jsou spotřebitelé (úpadci) po skončení konkursu nepřiměřeně a dlouhodobě zatěžováni.

Nové vývojové tendence se poprvé objevily v zákoně zvaném Bankruptcy Law, vydaném v roce 1978 v USA. Tento zákon se stal více či méně vzorem i pro úpravu konkursního práva v jiných státech. Principy této úpravy ovlivnily i evropské právo, zejména nařízení Rady (ES) č. 1346/2000, ze dne 29. 5. 2000, o úpadkovém řízení.

Náš právní řád mohl reagovat na moderní trendy vývoje konkursního práva jen zcela omezeně. Umožnil vytváření věřitelských orgánů, úprava vztahů těchto orgánů k jiným procesním subjektům však kolísala. Umožnil dále, aby prohlášením konkursu nekončil provoz úpadcova podniku, aniž by ovšem šlo o samostatný způsob řešení úpadku; úprava této otázky pouze v rámci konkursu naopak vedla k preferenci pohledávek, souvisejících s provozem úpadcova podniku (jako pohledávek za podstatou) a působila proti uspokojování pohledávek ostatních (konkursních) věřitelů. Nové způsoby řešení úpadku na základě sanačního principu nebyly do našeho právního řádu promítnuty. Tím, že náš právní řád dostatečně nereagoval na moderní vývojové trendy, docházelo k určitému zaostávání za potřebami hospodářského vývoje, jakož i k odchylkám oproti srovnatelným právním řádům.

• Naše úprava zcela nedostatečně diferencuje mezi způsoby řešení úpadku. Zde nejde jen o naprostou převahu konkursů nad vyrovnáními, ale i o to, že kromě konkursu a vyrovnání tato úprava jiné způsoby řešení úpadku nezná. Proto též nejsou respektovány některé situace vyžadující zvláštní přístup; jde zejména o úpadky, které mají hromadné účinky (zejména o úpadky bank a jiných finančních institucí), dále o úpadky nepodnikatelů (spotřebitelské úpadky) a o zvláštní řešení nepatrných konkursů.

S tím souvisí i to, že nedostatečné rozlišování způsobů řešení úpadku neumožňuje ochranu tzv. poctivého dlužníka (tj. dlužníka, který si úpadek sám nepřivodil, a který k řešení úpadku přistoupil včas a náležitě, čímž svým věřitelům poskytl šanci dosáhnout vyšší míry uspokojení jejich pohledávek).

• Zásadní význam mají nedostatky procesní povahy.

Jde zejména o vliv legislativní úpravy na nepřiměřenou délku řízení, neboť tato úprava usiluje o zkrácení řízení převážně formálními prostředky (např. pořádkovými lhůtami). Negativně působí i přílišná stručnost úpravy, vedoucí k její kusosti, nedostatečnosti a aplikačním problémům.

• Navrhovaná úprava usiluje především o to, aby naše insolvenční právo přizpůsobila vývojovým trendům; jinak řečeno, jde o modernizaci naší úpravy. Současně se snaží překonat nedostatky, které charakterizují platnou úpravu a podává v tomto směru řadu nových řešení.

Nová úprava insolvenčního práva je úpravou komplexní, obdobně jako úprava obsažená v kodexech. To především znamená, že již nejde o další (byť rozsáhlou) novelizaci úpravy dosud platné, ale o novou souhrnnou úpravu, která stojí na vlastních zásadách, které se od zásad, na nichž spočívá dosavadní úprava často odlišují anebo tyto zásady modifikují. Nová úprava se proto snaží obsáhnout co nejširší záběr problematiky úpadkového práva a jeho souvislostí.

To neznamená, že by tato úprava v sobě soustředila všechny projevy a důsledky úpadku, vyžadující právní úpravu. Určitá jejich část bude i nadále řešena ve zvláštních zákonech; je to nezbytné proto, že u určitých speciálních otázek je třeba respektovat jejich souvislosti a je proto třeba upravit je v jiném rámci (např. v rámci předpisů daňových, trestních, obchodních a živnostenských apod.).

Pro vztah komplexní úpravy úpadkového práva ke zvláštním zákonům, které se dotýkají této problematiky, však platí, že tyto zákony musí respektovat zásady, na nichž stojí úprava úpadkového práva, a že v případě rozporu mezi zákonem o úpadku a některým jiným zákonem, je při aplikaci třeba dát přednost zákonu o úpadku. Vyplývá to z toho, že úpadek je ekonomicky i právně určitou mezní situací, která je specifickou vůči všem ostatním situacím řešeným právně a jeho úprava má proto vždy povahu úpravy zvláštní, mající prioritu. Je to ostatně nutné i proto, že při řešení úpadku dochází i k modifikaci nebo sistaci právních principů obecně platných.

• Místo řízení konkursního a řízení vyrovnacího jako dvou samostatných řízení, ovládaných různými principy, zavádí nová úprava jednotné insolvenční řízení.

V první fázi tohoto řízení jde především o to, zda existuje úpadek a jak ho řešit. Teprve po rozhodnutí o úpadku se toto řízení diferencuje, a to tak, že pro každý ze způsobů řešení úpadku je zvolen různý postup. I potom však některá ustanovení jsou společná všem způsobům řešení úpadku a mezi jednotlivými způsoby řešení není nepřekročitelná hranice, protože některé způsoby řešení úpadku se mohou (nejsou-li úspěšné) přeměnit v konkurs.

Tomuto procesnímu pojetí odpovídá i systematika nového zákona. Zákon se člení na části, při čemž část první, nazvaná „Obecná část“, obsahuje úpravu jednotné fáze řízení a instituty společné všem způsobům řešení úpadku. Ve druhé části, nazvané „Způsoby řešení úpadku“, jsou obsažena zvláštní ustanovení, věnovaná jednotlivým způsobům řešení úpadku. Ve třetí části jsou pak upraveny některé zvláštní otázky, které jsou zásadně společné všem způsobům řešení úpadku. Pro vztah jednotlivých částí platí, že ustanovení části první a třetí se aplikují tehdy, jestliže zvláštní úprava části druhé nestanoví pro určitý způsob řešení něco jiného.

• Za zásadní novum je třeba považovat, že navrhovaná úprava zařazuje mezi způsoby řešení úpadku tzv. reorganizaci.

Úprava reorganizace v návrhu svědčí o tom, že vedle konkursu je tento způsob řešení úpadku považován za základní. Tento způsob řešení úpadku spočívá na sanačním principu a jeho zavedení proto vyrovnává nepoměr mezi likvidačním a sanačním principem, který je charakteristický pro platnou úpravu a který se nepovedlo změnit ani novelizační ustanovení o vyrovnání. Zavedení reorganizace má zásadní význam i v řadě dalších aspektů, např. z hlediska možnosti aktivity věřitelů, jakož i v řadě aspektů ekonomických. Významné je i to, že touto novotou se naše úprava přispívá celosvětovým trendům.

• Kromě základních způsobů řešení úpadku, totiž vedle konkursu a reorganizace, upravuje zákon ještě další způsoby. Jejich mnohost umožňuje výběr mezi nimi z hlediska specifických zvláštností určitých typů úpadku.

Samostatným způsobem jsou řešeny i úpadky finančních institucí (pro účely zákona je tento pojem definován). Důvodem, pro který se tak děje, jsou hromadné účinky úpadku těchto institucí, pro které použití standardních způsobů není přiměřené.

Novým (v podstatě sanačním) způsobem řešení úpadku je tzv. oddlužení. Bude přicházet v úvahu jako řešení úpadku nepodnikatelských subjektů a dále i u některých drobných podnikatelů - fyzických osob. Přitom bude mít dvě formy a to oddlužení (jednorázovým) vyrovnáním, navazujícím volně na institut vyrovnání, známý z dosavadní úpravy a dále oddlužení formou splátkového kalendáře, určené fyzickým osobám s pravidelným příjmem.

Konečně je možné považovat za samostatný způsob řešení úpadku i tzv. nepatrný konkurs. Jeho prostřednictvím budou řešeny případy, kdy úpadce nemá dostatečný majetek.

• Zákon dále zavádí instituci insolvenčního rejstříku.

Má jít o informační systém, jehož správcem bude Ministerstvo spravedlnosti, který bude součástí informačního systému veřejné správy, který má zajistit informovanost o insolvenčním řízení a který plní i další úkoly (např. při doručování písemností).

Navrhovaná právní úprava je v souladu s Ústavou založeným ústavním pořádkem České republiky.

Návrh zákona respektuje požadavky vyhlášených mezinárodních smluv, jimiž je Česká republika vázána a je slučitelný s akty Evropské unie.

Úprava především odpovídá principům, z nichž vychází „Evropská dohoda zakládající přidružení mezi Českou republikou na jedné straně, a Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na straně druhé“, publikovaná ve Sbírce zákonů České republiky pod č. 7/1995.

Osnova dále počítá s vytvořením instituce insolvenčního rejstříku, tedy veřejného seznamu, vedeného insolvenčním soudem. Půjde o elektronický informační systém, obsahující informace o úpadkových řízeních, jakož i seznam insolvenčních správců a seznam dlužníků. Odhady nákladů na vybudování tohoto centrálního elektronického veřejného seznamu činí (po přihlídnutí k tomu, že existence insolvenčního rejstříku přinese úspory v doručování písemností a sníží se počet písemně vyhotovovaných listin) 100 000 tis. Kč.

• Navržená úprava dále předjímá možnost uspokojení odměny a náhrady hotových výdajů insolvenčního správce státem, není-li je možné uspokojit z majtkové podstaty nebo ze zálohy na náklady insolvenčního řízení.

Předpokládá se rovněž, že prováděcí právní předpis vydaný Ministerstvem spravedlnosti pro tento případ určí maximální výši odměny insolvenčního správce (počítá se s částkou 50 000 Kč) a v některých případech též bude paušalizovat výši jeho hotových výdajů. Ve srovnání se stávající právní úpravou tím však nedochází ke zvýšení výdajů ze státního rozpočtu, jelikož stejným způsobem již soudní praxe dnes postupuje (v reakci na nález Ústavního soudu č. 403/2002 Sb.).

• V souvislosti s přípravou a následným projednáváním se hovoří o doprovodných zákonech.

V uplynulém období výrazných změn, projednávaných, ale i následně přijatých a schválených novým zákonem, jsme byli velice často překvapeni, jak lze i „dobrý“ zákon zkomplikovat nebo jej úplně „zmrázit“. O co v podstatě jde? Jde pouze o to, že žádný zákon nestojí ve vzduchu-prázdně, ale tvoří jednu část mozaiky v rámci práva České republiky jako takový. Jsme svědky, že zákony související nebo doprovodné nejsou legislativně „vyladěny“ a vznikají tak další nesrovnalosti v rozhodování. Ne vždy se jedná o jednoduché nesrovnalosti, ale vznikají bohužel i případy, kdy si zákony protiřečí.

Nová úprava insolvenčního práva je úpravou komplexní, obdobně jako úprava obsažená v kodexech. To především znamená, že již nejde o další (být rozsáhlou) novelizaci úpravy dosud platné, ale o novou souhrnnou úpravu, která stojí na vlastních zásadách, které se od zásad, na nichž spočívá dosavadní úprava, často odlišují anebo tyto zásady modifikují.

To neznamená, že by tato úprava v sobě soustředila všechny projevy a důsledky úpadku, vyžadující právní úpravu. Určitá jejich část bude i nadále řešena ve zvláštních zákonech; je to nezbytné proto, že u určitých speciálních otázek je třeba respektovat jejich souvislosti a je proto třeba upravit je v jiném rámci (např. v rámci předpisů daňových, trestních, obchodních apod.).

To samé se týká postavení správce, které má být podle dosavadní koncepce též řešeno samotným doprovodným návrhem zákona o insolvenčním správci. Návrh tohoto doprovodného zákona je též připraven pro jeho další projednávání.

• Pro vztah komplexní úpravy úpadkového práva ke zvláštním zákonům, které se dotýkají této problematiky, však platí, že tyto zákony musí respektovat zásady, na nichž stojí úprava úpadkového práva a že v případě rozporu mezi zákonem o úpadku a některým jiným zákonem je při aplikaci třeba dát přednost zákonu o úpadku.

Vyplývá to z toho, že úpadek je ekonomicky i právně určitou mezní situací, která je specifickou vůči všem ostatním situacím řešeným právně a jeho úprava má proto vždy povahu úpravy zvláštní, mající prioritu. Je to ostatně nutné i proto, že při řešení úpadku dochází i k modifikaci nebo sistaci právních principů obecně platných.

Přijetím zákona dojde k obsahovému, formálnímu ale i terminologickému nesouladu mezi novým zákonem a některými platnými zákony, které revidovalo Ministerstvo

spravedlnosti, jednak podle vlastních poznatků a šetření, jednak na základě podkladů, které mu byly některými resorty dodány.

Poslední verze úprav přijetím zákona o úpadku a způsobech jeho řešení došlo k obsahovému, formálnímu, ale

i terminologickému nesouladu mezi novým zákonem a některými platnými zákony. Proto je nutno oběma doprovodným zákonům věnovat nejen mimořádnou pozornost, ale i včas je projednat, aby prakticky nabyly účinnosti jako návrh zákona o úpadku a způsobech jeho řešení.

Z PŘIPRAVOVANÝCH JEDNÁNÍ

KSKŘI v ČR bude v měsíci červnu 2005 jednat s místopředsedou vlády ČR pro ekonomiku Ing. Martinem Jahnem, náměstkyní ministra financí Ing. Danou Trezziovou, předsedou ústavně právního výboru senátorem panem J. Kuberou, zúčastní se Klubového večeru SPD za účasti předsedy vlády Ing. Jiřího Paroubka, atd.

Hovoříme s odborníky

JUDr. Jarmila Veselá, prezidentka KSKŘI v ČR se zúčastnila 8. června 2005 jednání, které organizoval KS v Hradci Králové a jednalo se o použití nové techniky při způsobu přezkoumání konkursních pohledávek v rámci přezkumného jednání. Položila konkursní soudkyni JUDr. Monice Marčišinové několik otázek.

• V čem užití nové techniky spočívá?

Prezentace věřitelů při přezkumném jednání je rozšířením funkce systému, který používá správce konkursní podstaty pro evidenci věřitelů. Tato evidence byla vytvořena v programu Microsoft Access, na niž měl úpadce dostatek licencí. Prezentace využívá možnost operačního systému Windows XP připojit k jednomu počítači dva displeje. Jedním displejem je tak monitor počítače a druhým projektor, který vidí přítomní na přezkumném jednání. Na počítači pak běží dva programy. První z nich je program řídicí, který běží na monitoru, umožňuje správci automaticky zobrazovat jednotlivé věřitele – tabulky a zároveň slouží k zadávání dat od věřitelů, kteří popírají pohledávky právě přezkoumávaných věřitelů. Program druhý je evidenční, na základě požadavku řídicího programu pouze zobrazuje data na projektoru v soudní síni.

*JUDr. M. Marčišinová
konkursní soudkyně*

• Jak přezkumné řízení probíhá?

Přezkum probíhá tak, že na monitoru velkoplošné obrazovky, který je umístěn na zdi nad stolem soudce se v časovém rozmezí cca 8 – 10 sekund promítá tabulka, vyhotovená správcem pro jednotlivé konkursní věřitele, odpovídající běžným náležitostem, tj. jméno, identifikace, věřitele, výše přihlášené pohledávky, stanovisko správce (uznává, popírá), poznámka správce a uvedení právního důvodu pohledávky (ze smlouvy apod.). Promítání tabulek lze zastavit v případě požádání některého z přítomných věřitelů, příp. pro účely popření pohledávky věřitelem. Uvedené tabulky se promítají i na monitoru, který je umístěn u správce a na stole soudce. Tabulky jsou vyhotoveny i v písemné podobě,

kteří jsou soudcem kontrolovány v souladu s jejich promítáním. Sporné pohledávky z přezkumného jednání se zaznamenávají do protokolu o přezkumném jednání a tabulka se zařadí do přihláškového spisu věřitele, pro účely nalézacího řízení o pravost pohledávky.

• Pro jaký konkurs jste novou techniku použili?

Konkurs se týká úpadce – obchodníka s cennými papíry, do konkursního řízení se k datu přezkumu přihlásilo zatím 24 299 věřitelů. Přezkumné jednání probíhalo u zdejšího soudu v pracovních dnech od 2. 5. do 9. 6. 2005 tj. celkem 29 pracovních dní. Každý den se přezkoumalo cca 800 pohledávek věřitelů.

• Můžete zhodnotit dosavadní zkušenosti?

Zkušenosti jsou velice příznivé, protože popsáním způsobem proběhlo přezkoumání pohledávek mnohem rychleji než klasickým čtením jednotlivých tabulek. Navíc žádný z věřitelů nemůže namítat, že jeho pohledávka, příp. pohledávky jiných věřitelů, nebyla řádně zveřejněna a neměl možnost se k ní vyjádřit.

• Jak hodnotí tento způsob věřitelé či odborná veřejnost?

Tento způsob přezkumu byl kladně hodnocen právními zástupci věřitelů i věřiteli, každý jednací den byl přezkum skončen v dopoledních hodinách (cca do 12.00 hod.) Uvedený způsob přezkumného jednání mohou doporučit především pro konkursy s velkým počtem věřitelů. Technické vybavení jednací síně v budově zdejšího soudu umožnilo tento způsob přezkumu za využití počítačové techniky. Mám informace, že i jiné krajské soudy v republice jsou již takto technicky vybavené.

Za týden se uskuteční schůze věřitelů, v rámci které se zvolí věřitelský výbor. Vzhledem k počtu věřitelů opět využíváme technických vymožeností zejména při způsobu hlasování apod. O tom můžeme pohovořit někdy příště.

Informace k průběhu a jednání konference Sdružení konkurzních správců Slovenské republiky

V rámci dlouhodobé spolupráce mezi KSKŘI v ČR a Svazem správců konkurzních podstat Slovenska byla Komora pozvána na seminář „Aktuální otázky konkursního práva“ – novelizace ZKV a zákon o správcích, který se konal ve dnech 15. 4. – 16. 4. 2005 v Piešťanech.

Za KSKŘI v ČR se semináře zúčastnil a vystoupil s příspěvkem Ing. Erich Deutsch, 1. viceprezident.

Sdružení konkurzních správců SR pozvalo prostřednictvím prezidentky KSKŘI v ČR JUDr. Jarmily Veselé k účasti zástupce Komory. Odborný seminář byl zaměřen na „Aktuální otázky konkurzního práva“. Cílem semináře bylo informovat o změnách v konkursních řízeních, které nastaly po nabytí účinnosti zákona č. 646/2004 Z. z., kterým se mění a doplňuje zákon o konkurzu a vyrovnání. Současně s tím byla podána informace o zákonu o správcích, který nabývá účinnosti 1. 7. 2005 a který určuje předpoklady a podmínky pro výkon správcovské činnosti.

Zahájení semináře provedl prezident Sdružení konkurzních správců SR pan JUDr. Ján Havlát. Semináře se zúčastnili zástupci Ministerstva spravedlnosti SR, soudci krajských soudů a správci konkursní podstaty včetně pozvaných hostů, 1. viceprezidenta KSKŘI v ČR, zástupců tisku apod.

Po zahájení se dalšího řízení semináře ujal JUDr. Milan Ďurica, PhD. Seznámil přítomné se zákonem č. 646/2004 Z. z., kterým se mění a doplňuje zákon o konkurzu a vyrovnání. Dále seznámil přítomné s postupem soudů po podání návrhu na vyhlášení konkursu, s povinnostmi předběžného správce, povinnostmi správce podstaty, s odvoláním SKP.

Postupně pak v jednotlivých blocích byli účastníci seznámeni s placením a vrácením přeplatku na úhradu odměny předběžného správce, rozhodováním o návrhu na vyhlášení konkursu, přezkumným jednáním, popření pohledávek, schůzi konkursních věřitelů, vydáním zpeněžení odděleným věřitelům.

V druhé části semináře byl představen zákon o správcích, o kterém hovořil rovněž JUDr. Ďurica, PhD. Zákon je nově koncipován a proto představil jen rozhodující skutečnosti; jedná se o úplně nový přístup, který řeší právní poměry správců – advokátů zapsaných do seznamu správců, od 1. 7. 2005. Osoby zapsané do seznamu SKP, které nejsou advokáty, mají povinnost vykonat správcovskou zkoušku do 31. 12. 2005. Rovněž tak informoval o povinnosti zřízení kanceláře správce.

Na závěr semináře potom podal informaci k zákonu o konkurzu a restrukturalizaci a jeho podstatných změnách, jako např. o podmínkách pro vyhlášení konkursu, kdy je možno podat návrh na vyhlášení konkursu, o postupu soudu po vyhlášení konkursu, změnách v podávání a přezkoumání přihlášek, ustanovení a zbavení správců funkce.

Problémy, se kterými se potýkají slovenští kolegové, jsou stejného nebo podobného charakteru jako u nás.

Prvotní zákon č. 328/1991 Sb., o konkurzu o vyrovnání, byl též několikrát novelizován (celkem 22krát v rámci návrhu zákona Národní rady Slovenské republiky a 2krát v rámci nálezu Ústavního soudu Slovenské republiky). Na zákla-

dě těchto skutečností bylo rozhodnuto vypracovat úplně novou normu, tedy nový konkursní zákon.

Abych výše uvedenou „smršť“ změn původního zákona č. 328/1991 Sb. ještě doplnil, musím připomenout i nařízení vlády SR č. 95/1994 Z. z., č. 122/1993 Z. z., č. 314/1999 Z. z. a vyhlášky Ministerstva spravedlnosti SR č. 493/1991 Sb., č. 358/1996 Z. z. a č. 389/2001 Z. z. Snad jsem si poznamenal všechny změny.

Na základě nespočetných změn či novel, ale především na základě nového pohledu a hodnocení nejen vlastních zkušeností, ale i využití zkušeností z konkursních řízení ve vyspělých státech, bylo rozhodnuto připravit a vypracovat nové zákony.

Jedná se prakticky o dva zákony. První zákon č. 7/2005 Z. z., o konkurzu a restrukturalizaci a o změně a doplnění některých zákonů, schválila Národní rada Slovenské republiky 9. prosince 2005. Zajímavá je pak jeho účinnost. Zákon nabývá účinnosti 1. července 2005, mimo článku I., který nabývá účinnosti až od 1. ledna 2006. Jenom upřesním, že článek I. je prakticky podstatná část zákona, tedy jeho 208 paragrafů.

Článek II. hovoří obecně o nucené správě, která je restrukturalizačním opatřením, kterým mohou být dotčena existující práva třetích osob.

Článek III. pak obsahuje všeobecné pojednání o nucené správě ve spojení se zahraničím a s obchody s cennými papíry.

Druhým je zákon č. 8/2005 Z. z., o správcích a o změně a doplnění některých zákonů, schválený též 9. prosince 2004. Zákon v plném rozsahu nabývá účinnosti od 1. července 2005.

V čem vidím přínos nového slovenského zákona o správcích konkursní podstaty? Co bychom mohli převzít a naopak co v něm, podle mně, schází?

Ono se dá těžko hodnotit něco, co teprve vstupuje v platnost, to na straně jedné a na druhé straně tady, v České republice, je připraven teprve návrh, který bude nejen připomínkován, předkládán, ale i upravený. Stále se hovoří o profesionálním přístupu práce správce a nikdo doposud neví, zda se podaří tuto profesionalizaci upravit zákonnou cestou. Proto bych považoval za lepší přístup pouze upozornit na některé konkrétní změny či přístupy, mezi které patří:

- velmi silná zainteresovanost Ministerstva spravedlnosti SR na práci a činnosti správce a dohled ministerstva nad výkonem správcovské činnosti;
- správce je povinen mít zřízenou kancelář; zřízení kanceláře zapíše MS SR do seznamu správců (je nutno doložit nájemní smlouvu nebo list vlastnictví);
- správce je povinen vést pro potřeby ministerstva věcnou a časovou specifikaci jednotlivých úkonů;
- správci povinně vykonávají správcovské zkoušky až po řádném absolvování odborné přípravy, která trvá nejméně 1 rok;
- správci si doplňují vzdělání průběžně; za další svoji činnost lektorskou, dopisovatelskou, publikační apod. získávají od MS tzv. kreditní body, které pak určují, jak bude správce nejen hodnocen, ale i „zatříděn“; přezkoušování nařizuje MS;

- obecně tedy platí, že vzdělávání správců zabezpečuje MS prostřednictvím pověřené osoby; totéž platí o zkouškách;
- odborně způsobilá je ta fyzická osoba, která má ukončené právní nebo ekonomické vysokoškolské vzdělání a vykonala dříve jak před rokem správcovské zkoušky;
- do seznamu lze zapsat veřejnou obchodní společnost a komanditní společnost;
- dohled nad správcovskou činností vykonává MS nebo pověřený státní zaměstnanec MS;
- činnost správce je hodnocena jako živnost (na rozdíl od našeho pojetí jako funkce);
- celé konkursní řízení se přesouvá na soudy 1. stupně, tj. na okresní soudy.

Myslím, že dle informace nebyly, nebo byly zcela výjimečně při přípravě návrhu, brány připomínky aktérů konkurs-

ních řízení, tedy správců a odborné veřejnosti, ale co je nejvíce zarazující, ale ani připomínky konkursních soudců. Jinak si ani nedovedu domyslet převedení agendy konkursních řízení na okresní soudy. Druhým faktorem je pak z mého pohledu neúměrné propojení „práce“ správců s Ministerstvem spravedlnosti SR. Rovněž tak si neumím představit změny funkce správce na živnost, když je správce závislý na zakázce, kterou mu zadá stát prostřednictvím soudu. Způsob výběru správce není specifikován, apod.

Na závěr musím připustit, že zákon řeší celou řadu problémů v oblasti „věřitelské činnosti“ a že je řešena i poměrně přehledně restrukturalizace. Takže nehaňme, nechvalme, ale počkejme si na alespoň jeden rok využívání zákonů v praxi.

Ing. Erich Deutsch

1. viceprezident KSKŘI v ČR

Insolvenční praxe v České republice

Na základě členství v INSOL International byla KSKŘI v ČR pozvána na 1. konferenci pro východoevropské země, kterou pořádal INSOL Europe v Budapešti v Maďarsku ve dnech 13. 5 – 14. 5. 2005. Tématem konference byl: „Úpadek, restrukturalizace a ohrožené investice ve Východní Evropě.“ Konference byla pojímána panelově a zahrnovala závažné problémy v národní praxi a legislativě, stejně jako existující přeshraniční problémy. Jednáním jazykem byla angličtina a maďarština.

Představenstvo pověřilo účastí na konferenci JUDr. Jarmilu Veselou, prezidentku.

JUDr. Veselá na konferenci vystoupila za KSKŘI a Českou republiku s příspěvkem „Insolvenční praxe v ČR“, který zde zveřejňujeme.

Dobrý den vážené dámy a vážení pánové,

je mi ctí, že mohu na této konferenci vystoupit s příspěvkem popisujícím insolvenční praxi v České republice. Mé jméno je Jarmila Veselá a jsem prezidentkou Komory specialistů pro krizové řízení a insolvenční. Naše Komora je dobrovolná organizace sdružující necelých 1 000 členů, likvidátorů, správců konkursních podstat a dalších specialistů na krizové řízení. Mé vystoupení je rozděleno do 4 částí: 1) nejprve bych Vám chtěla trochu představit Českou republiku a vývoj úpadekových řízení v její novodobé historii. 2) Ve druhé části se budu zabývat obdobím a změnami po roce 1989 – po zániku komunistického státu. 3) Třetí a nejdůležitější část je věnována současné insolvenční praxi v ČR. 4) Ve čtvrté části bych Vás ráda seznámila s novým připravovaným úpadečným zákonem a zamyslela se nad vývojem insolvenční praxe v ČR v budoucnosti.

A) Představení České republiky, vývoj úpadečkových řízení v novodobé historii

Česká republika je země nacházející se ve středu Evropy s 10 miliony obyvatel. Pro pochopení úpadečkového práva je důležité se zmínit o jejich historických vztazích s okolními zeměmi a jejich státoprávním uspořádáním. Země koruny české existovaly po několik století spolu s Maďarskem (na-

ší hostitelskou zemí), Slovenskem a Rakouskem v jednom celku jako Rakousko – Uhersko, a to až do roku 1918. Do roku 1918 tak bylo úpadečkové právo Rakouska, Slovenska, Maďarska společné a teprve po revolučním roce 1918 se v jednotlivých zemích vyvíjí různě.

Česká republika tvořila od roku 1918 až do roku 1993 (s výjimkou krátkého období 2. světové války) jeden stát se Slovenskou republikou – Československo. Naše dvě země, tak až do letošního roku měly stejnou nebo velice podobnou úpadečkovou legislativu. Pro Vaši informaci uvádím, že na Slovensku byl letos přijat nový úpadečkový zákon.

Nyní se velice stručně zmíním o základních právních normách upravujících úpadek. Země koruny české se řídily od roku 1781 Josefínským konkursním zákonem, který byl prvním uceleným komplexním kodexem.

V roce 1931 byl přijat zákon č. 64, kterým se vydal konkursní a odpůrcí řád. Tento zákon byl bez náhrad zrušen k 1. lednu 1951, a po období socialismu jsme měli v této oblasti právní mezeru. Opětovná úprava konkursu byla zavedena do našeho právního systému až po rozpadu socialismu přijetím zákona č.328 z roku 1991, který platí dodnes.

B) Změny po roce 1989, po zániku komunistického systému

V listopadu 1989 došlo v České republice, podobně jako v okolních zemích střední a východní Evropy, k rozpadu komunistického řádu. Nenásilnou změnou, tzv. „sametovou revolucí“ byly v Československu nastartovány zásadní změny politického a ekonomického systému.

V socialistické ekonomice byly všechny podniky ve státním vlastnictví. Existovalo jen velmi omezené soukromé vlastnictví občanů. S přeměnou socialistického plánovaného ekonomického systému na tržní ekonomický systém bylo potřeba převést státní vlastnictví do soukromých rukou. V 90 letech probíhaly v České republice 2 základní procesy změny vlastnictví – restituce a privatizace. V restitucích došlo k vrácení majetku těm občanům, kteří o něj přišli ze státním v období po druhé světové válce.

Proces privatizace probíhal v České republice mnoha metodami, za zmínku stojí kupónová privatizace, kdy každý občan si mohl pořídit kupónovou knížku a objednat akcie

státních podniků. Další metody byly veřejná výběrová řízení, akcie, přímé prodeje, atd. – kdy se prodával majetek jak občanům, tak společnostem tuzemským i zahraničním.

Zmiňují se o restituci a privatizaci proto, že tyto procesy způsobily zásadní změny vlastnických práv ekonomiky České republiky. Množství a příčiny mnoha krizových řízení a úpadků společností, jež nyní řešíme, vycházejí právě z těchto změn a nejsou vlastní zavedenému tržnímu ekonomickému systému.

Klíčem k pochopení krizových situací a úpadků společností souvisejících s revolučními změnami ekonomiky je pochopení těchto změn a pochopení motivů a jednání lidí ovlivněné minulostí.

Za socialismu bylo podnikání fyzických osob – občanů za účelem zisku v podstatě trestným činem. Společnosti – dříve státní podniky, byly direktivně řízeny a všechno podléhalo státnímu plánování. Zásadně jiné cíle měla také státní správa i soudy.

Změnu ekonomického, politického i právního systému lze poměrně snadno promítnout do vládních programů, deklarací politických stran i právních předpisů – avšak ke změně jednání zúčastněných lidí dochází postupně a velmi pomalu.

To, co bylo řečeno uvádím proto, že často naši kolegové ze západních demokracií nechápou, proč při stejných zákonech (jaké jsou přijaty v jejich zemích) se lidé i instituce (z bývalých zemí sovětského bloku) chovají jinak. Ukážeme si to na příkladech jednání dlužníků, věřitelů, soudců i správců konkursních podstat v českém prostředí.

Po sametové revoluci v roce 1989 se v Československu začali přijímat nové zákony a v roce 1991 došlo ke schválení zákona č. 328 o konkursu a vyrovnání. Zákon byl přijat ještě v období existence Československa a tvořil základ nové právní úpravy v obou federacích. V roce 1993 se Československá federativní republika klidným způsobem rozdělila na Českou a Slovenskou republiku a úpadkové právo se až do letošního roku, kdy byl na Slovensku přijat nový úpadkový zákon vyvíjelo obdobně.

C) Současná insolvenční praxe v České republice

Třetí a nejdůležitější částí mé přednášky je popis současné insolvenční praxe v České republice.

Úpadek je tématem této konference a sešli jsme se zde proto, abychom získali informace o insolvenční praxi zejména v zemích východní a střední Evropy. Mým úkolem je seznámit Vás se situací v České republice.

Tato část je rozdělena do následujících pasáží:

- soudní versus mimosoudní postupy;
- právní úprava likvidací a konkursů;
- praktický postup v konkursu;
- jednotliví aktéři konkursů;
- soudní problémy insolvenční praxe

Soudní versus mimosoudní praxe

Český soudní řád zná v současné době soudní postupy při řešení insolvence prostřednictvím konkursního řízení. Jiné postupy založené na dohodách dlužníků s věřiteli jsou možné, avšak nejsou upraveny v právních předpisech a nejsou pro ně stanovena žádná pravidla. De facto většina insolvenčních případů v České republice je řešena soudní cestou – konkursním řízením.

Od konkursu je potřeba odlišit likvidaci. Likvidací podle českého práva je postup, kdy dojde ke zrušení společnosti s likvidací. Statutární orgán společnosti, případně soud

jmenuje fyzickou osobu – likvidátora, jehož úkolem je směřovat ke zpeněžení majetku a k likvidaci společnosti.

Rozdíl mezi konkursem a likvidací spočívá v tom, že likvidovaná společnost není předlužená a z výnosu prodeje majetku lze uspokojit všechny věřitele společnosti. Zjistí-li likvidátor předlužení společnosti, (existence více věřitelů a splatné závazky jsou vyšší než majetek společnosti) má povinnost podat návrh na prohlášení konkursu.

Právní úprava likvidací a konkursu

Likvidace společností je v českém právním řádu upravena v obchodním zákoníku č. 513/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů a doplňků.

Konkursní řízení je upraveno výše zmíněným federálním zákonem č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, který byl 22x novelizován.

Praktický postup v konkursu

Jak konkursní řízení podle českého práva probíhá? Nejprve je potřeba podat konkursnímu soudu návrh na prohlášení konkursu. Návrh může podat dlužník i věřitel. Soud konkurs prohlásí, jestliže má dlužník více věřitelů (nejméně dva) a není schopen po delší dobu plnit své splatné závazky. Toto platí pro občany (fyzické osoby nepodnikatele), pro fyzické osoby podnikatele i pro právnické osoby. Je potřeba uvést, že podle současného zákona se fyzická osoba nepodnikatel i když projde konkursním řízením neodluží, a nese stigma úpadce napořád. U podnikatelů (fyzických osob i právnických osob) dále podle zákona platí, že na ně lze prohlásit konkurs z důvodu předlužení. O předlužení podle našeho práva jde tehdy, jestliže osoba má více věřitelů a splatné závazky jsou vyšší než její majetek.

Soud při osvědčení podmínek úpadku prohlásí konkurs na majetek úpadce a jmenuje správce konkursní podstaty. Správce je fyzická osoba, která ode dne prohlášení konkursu na majetek úpadce spravuje, je povinna jej prodat a výtěžek rozdělit mezi věřitele podle pravidel v zákoně uvedených.

Správce je při své činnosti kontrolován výborem věřitelů, který je volen na schůzi věřitelů svolávané soudem. Dohled nad správcem vykonává také soudce, který má případ na starosti, a který správce do funkce jmenoval.

Úpadek je povinen do 30 dnů ode dne vyhlášení konkursu odevzdat správci seznam majetku včetně potřebných dokladů a výslovně prohlásit, že je seznam správný a úplný. Na základě tohoto seznamu správce provede soupis konkursní podstaty a předloží jej soudu. Soupis je oficiální dokument, zakládající právo správce majetek spravovat a prodávat.

Jak správce majetek prodává? Buď se prodává majetek ve veřejných dražbách anebo se souhlasem soudu i jinými způsoby – ve veřejných výběrových řízeních, v přímých prodejkách, apod.

Důležitým momentem v konkursním řízení je soudem nařízený přezkum pohledávek věřitelů. Na tomto jednání správce uznává nebo popírá přihlášené pohledávky (toto právo mají i konkursní věřitelé). V případě popření pohledávky se může věřitel domáhat svého nároku soudní cestou podáním incidenční žaloby proti správci.

Když je prodán veškerý majetek z konkursní podstaty a ukončeny soudní spory, může správce na základě schváleného rozvrhu vypořádat věřitele. Pro uspokojení věřitelů platí následující pravidla. Největší práva mají tzv. oddělení věřitelé, kteří mají zajištěna práva, mezi např. zástavním právem. Tito věřitelé dostávají 70% z výtěžku. Zbývajících 30% náleží do podstaty.

Z výnosů ze zpeněžení se nejprve hradí odměna správce a pohledávky za podstatou a poté uspokojení věřitelů. Přednost mají pracovní nároky zaměstnanců a teprve poté jsou uspokojováni poměrně ostatní věřitelé. Vyplacením věřitelů řízení končí a soud vydá rozhodnutí o zrušení konkursu.

To, co jste nyní slyšeli, je průběh konkursního řízení, tak jak jej uvádí zákon o konkursu a vyrovnání. Zákon předpokládá, že by měl být konkurs ukončen do 18 měsíců. Jak však probíhá konkurs ve skutečnosti? Následující popis berte prosím, s trochou nadsázky – nicméně popisované problémy jsou reálné. Dlužník se brání podání návrhu na konkurs a snaží se co nejvíce majetku zašantročit. V konkursním řízení se tak často ocitají fyzické osoby či právnické osoby, které nevládní žádný majetek.

Věřitelé občas používají návrh na prohlášení konkursu jako výhrůžku k okamžitému zaplacení jejich pohledávky (někdy i třeba sporné).

Říká se, že o konkursy, kde zůstal majetek je velký zájem mezi konkursními správci, a mezi soudci a správci existují dohody o jejich přidělování.

Výbor věřitelů by měl být orgánem kontrolujícím správce. Většina jeho členů je však často pasivní a aktivní jsou ti zástupci, kteří se snaží získat nějaké výhody oproti ostatním.

Úpadce by měl předat seznam svého majetku do 30 dnů. Někdy je velmi obtížné nalézt úpadce; je-li nalezen, říká, že se mu ztratilo účetnictví, že mu shořely všechny doklady, apod. Správce tak velmi těžko vytváří soupis konkursních podstat, je nucen dohledávat majetek z veřejných registrů.

Činnost správců konkursních podstat je předmětem kritiky, ať při spravování majetku nebo při jeho prodeji. Čas od času se v médiích objeví informace o kriminálních kauzách v těchto věcech.

Pokud se týká soudních incidenčních řízení – to je důvod zdlouhavosti současného konkursního řízení. Správci se musí žalobami domáhat vrácení zašantročeného majetku, a tyto žaloby i žaloby vzniklé z popření pohledávek trvají řadu let, než soud pravomocně rozhodne.

Výtěžnost konkursních řízení je velmi malá. Souvisí to se skutečností, že dlužníci téměř žádný majetek v podstatě nenechají, zůstávají zde pouze dluhy. Existuje sice občanskoprávní a trestněprávní odpovědnost za protiprávní jednání statutárních orgánů, avšak těžko se tato odpovědnost u soudu prokazuje. Výtěžnost se tak pohybuje, (nejedná-li se o zástavní věřitele) pouze v procentech původní hodnoty pohledávek.

Jednotliví aktéři konkursu

V konkursním řízení sehrávají svoji roli tyto aktéři:

- dlužníci;
- soudci;
- správci;
- věřitelé;
- stát;

Dlužníci

Dlužníky, jak jsem uvedla jsou občané, fyzické osoby, podnikatelé i právnické osoby. Většina z dlužníků přistupuje k řešení své krizové situace v době, kdy je pozdě. Poté se snaží zachránit co se dá a vyvádějí majetek z podstat bez adekvátního plnění. Z interních statistik naší Komory vyplývá, že téměř polovina konkursů je v době prohlášení bezmajetná. Způsoby, jakými naši dlužníci umí vytunelovat podstatu, jsou velmi propracovaná, a doposud si s nimi soudy ani policie neumí poradit. Je zajímavé, že tuto praxi

si často pragmaticky osvojily i zahraniční podniky, které by si to ve své zemi nedovolily.

Soudci

Konkursní řízení je řízení soudní, podléhající pravomoci soudců na území soudů krajských. Konkurs má na starosti konkursní soudce, který jmenuje správce a dohlíží na průběh konkursu. Soudcům je vyčítáno, že nazírají na konkurs pouze z právního hlediska, nechápou ekonomické aspekty konkursů a jsou ve spojení s konkursními správci. Obecně se v České republice velmi negativně hodnotí dlouhá rozhodovací doba vyřizování soudních sporů. Několik prvních žalob již Česká republika prohrála v důsledku průtahů v soudních řízeních u Evropského soudu pro lidská práva ve Strasburku (nikoli však u konkursních věcí).

Správci konkursních podstat

Správcem konkursní podstaty se v České republice může stát osoba zapsaná v seznamu správců, která je jmenována konkursním soudcem. Do seznamu je na svou žádost zapsán advokát (tj. právník zapsaný v České advokátní komoře), ostatní osoby musí mít doporučení samosprávné profesní organizace nebo státního orgánu.

V zákonech nejsou stanovena žádná pravidla pro kvalifikaci, vzdělání ani kárnou odpovědnost správců. Funkci správce tak mohou vykonávat lidé bez vzdělání, jakékoli kvalifikace a tomu pak také odpovídají výsledky jejich činnosti.

Naše KSKŘI prosazuje názor aby správci konkursní podstaty byli profesionálové, a aby byla zřízena komora správců ze zákona. I když většina správců vykonává svoji funkci dobře, je nutné zbavit se správců špatných, kteří poškozují pověst správců a škodí celému konkursnímu řízení.

Věřitelé

Cílem konkursního řízení je ochrana zájmů věřitelů. Naši čeští věřitelé se však v minulosti většinou špatně starali o své pohledávky, a i v konkursním řízení jsou často pasivní. Do věřitelského výboru je v připravované nové české úpravě úpadkového práva vkládána velká naděje, ale bude trvat ještě nějakou dobu, než zástupci ve věřitelském výboru naučí prosazovat zájmy všech věřitelů (nikoli jen svých), nebát se rozhodovat, ale také nést odpovědnost za toto rozhodování.

Stát

Stát se objevuje v konkursním řízení často v pozici věřitele a vždy jako strana, se kterou správce jedná při plnění úkolů vůči státní správě (placení daní, pojistného, plnění jiných povinností).

V pozici věřitele patří stát mezi ty nejhorší. Jeho orgány nejsou aktivní při ochraně svých pohledávek. Finanční úhrady většinou nejsou navrhovateli konkursních řízení a přihlížejí tomu, jak dlužník prohlubuje svou krizovou situaci. Jsou to ty finanční úřady, které mají první signál o problémech dlužníka, neboť ten je povinen předkládat daňová přiznání. Finanční úřad však pouze pasivně přihlašuje své pohledávky do konkursu a vyčkává, jaké uspokojení dostane.

Pokud se týká pozice státu a státních orgánů při plnění výkonu správy vůči správci konkursní podstaty jako představiteli úpadce – tady je situace složitá. Konkursy jsou natolik nová a různorodá řízení, že se dosud nepodařilo vytvořit a provázat mezi sebou zákony a předpisy různých odvětví. Výsledkem jsou často sporné výklady nebo dokonce

soudní řízení o plnění účetních a daňových povinností správce. Jedním z příkladů jsou spory o započítávání nadměrných odpočtů daně z přidané hodnoty na předkonkursní daňové nedoplatky ze strany finančních úřadů. Tento striktní postup v podstatě způsobuje likvidaci podniků provozovaných v konkursu.

Úkolem státu je též chránit společnost před trestnými činy. V oblasti hospodářské trestné činnosti související s konkursem – poškozování věřitelů, upřednostňování věřitelů, trestné činy proti konkursnímu řízení – zatím policie i soudy teprve hledají své místo. Jako vždy jsou podvodníci v předstihu před státní mocí, jsou lépe připraveni a materiálně vybaveni, takže odsouzených trestných činů v těchto kauzách je málo. Nicméně státní orgány pracují sice pomalu, ale neodbytně. Řada podvodníků, tak začne být po letech, kdy se na případ jakoby zapomnělo, ke svému překvapení trestně stíhána.

Zhodnocení současné insolvenční praxe

Shrneme-li problémy současné praxe, můžeme konstatovat, že

- konkursní řízení trvá dlouho;
- přináší malé uspokojení věřitelům;
- nezajišťuje snadný přenos podnikatelských aktivit na nové vlastníky.

Na rozdíl od teoretiků – legislativců nesdílíme my praktici názor, že problémy insolvenční praxe jsou způsobeny špatným zákonem o konkursu a vyrovnání. Potíže současné doby nejsou jenom potížemi České republiky, jedná se do jisté míry o objektivní stav společný pro všechny země bývalého sovětského bloku. Každá zásadní změna společenského zřízení vyvolává změny ekonomiky, a do jisté míry otřes prostředí. Potíže jsou tedy dány celým prostředím, nezkušeností a neznalostí lidí, vytvářením nového právního řádu i formováním státních institucí.

D) Předpokládaný vývoj – nový úpadkový zákon, změny insolvenční praxe

V současné době se v České republice připravuje nový úpadkový zákon. Základní cíle nové úpravy lze shrnout následujícím způsobem:

- větší pravomoc věřitelům;
- institut reorganizace podle modelu z americké úpravy; posílení principu sanace oproti likvidaci;

- více způsobů řešení úpadku;
- oddlužení úpadce – občana po skončení řízení.

Úpadkový kodex je v poradních vládních orgánech připraven a nyní probíhají diskuse mezi ministerstvy o detailech tohoto návrhu. Například se diskutuje o výši % pro zajištěné věřitele, apod. O zásadních principech úpravy však panuje shoda. Důležitým prvkem v práci rekodifikační komise je návrh doprovodného zákona, který zahrnuje změny dalších zákonů dotčených úpadkovým kodexem. Oficiálně však doposud nebyl předložen zákon o správcích. Lze předpokládat, že nový úpadkový kodex bude přijat v roce 2006 s účinností od následujícího roku.

Jistě Vás zajímá jaký vývoj insolvenční praxe se v České republice očekává v budoucnosti

Podle mého názoru končí přechodné pionýrské období přeměny socialismu v tržní ekonomiku. Z toho vyplyne nižší počet konkursů oproti 2. polovině 90let. Důvody krizových stavů budou vycházet z hospodaření jednotlivců i společností, nikoli z reformačních změn. Celý systém i jeho jednotlivé prvky začne být ustálený, vytvoří se normy jednáni pro individua i společnosti.

V oblasti práva pravděpodobně dojde:

- k urychlení rozhodování soudních sporů;
- lepší vymahatelnosti práva (pro Vaši informaci nový zákon o soukromých exekutorech výrazně zvýšil hodnotu soudních rozhodnutí);
- jednodušším zápisům společností do obchodního rejstříku;
- jednoduššímu přístupu do veřejných rejstříků.

V tomto směru probíhá v České republice živá diskuse a připravují se návrhy příslušných zákonů.

Vstup české republiky do Evropské Unie v roce 2004 také přispívá k pozitivním změnám v tvorbě a aplikaci práva.

Vážené dámy, vážení pánové,

Pokusila jsem se Vám ve svém vystoupení představit insolvenční praxi v České republice. Jsem ráda, že jsem měla možnost se s Vámi setkat, vyměnit si zkušenosti a předat informace, které zde získám svým kolegům v Komoře i odborníkům v české odborné veřejnosti.

Děkuji Vám za pozornost.

INFORMACE Z KONFERENCE

INSOL Europe zřídil výbor pro východoevropské země a ve spolupráci s Maďarskou asociací insolvenčních specialistů uspořádal pro tyto země konferenci. Konference nabízí skvělou možnost vyslechnout si jak specialisty z východoevropských zemí, tak odborníky ze západoevropských zemí a USA. Problémy konkursního řízení ve východoevropských zemích jsou podobného charakteru. Bezmajetné konkursy a vyvedený majetek. Rozdíl lze najít v postavení správce konkursní podstaty, kdy v některých východních zemích byla zřízena komora ze zákona, či fungují zákonné mechanismy řádně upravující jeho postavení. Správ-

ců je oproti ČR daleko méně. Rozdíl s poměry v České republice lze nalézt i v tom, že ve všech zúčastněných zemích byl již přijat nový úpadkový zákon s prvky reorganizace. Konference se zúčastnili zástupci z Rumunska, Maďarska, Velké Británie, Německa, Francie, Polska, Rakouska, Lotyšska, Španělska, Švédska, USA a České republiky.

V západoevropském panelu vystoupili Isabelle Didier – Cabinet Didier z Francie, Marc André – Cabinet Marc André z Francie, Michael Martinez Ferber – Cimejes z Německa, který celou konferenci vedl.

Konkursy a likvidace ve zpracovatelském průmyslu v letech 2000 až 2004

Ing. Václav PELIKÁN, člen KSKŘI v ČR

Organizační změna, kterou představuje likvidace nebo konkurs se i v České republice stala nedílnou součástí hospodářského života. V tržní ekonomice pomáhá kultivovat podnikatelské prostředí. V těchto procesech nejde o to zachovat firmu ale udržet cenné hodnoty podnikání, zachovat majetek, pracovní místa a obchodní spojení při minimalizaci ztrát, které z neúspěšného podnikání vznikají.

V letošním roce byla opět připravena analýza dosavadního vývoje likvidací a konkursů, zaměřená na období let 2000 až 2004 s důrazem na zpracovatelský průmysl. Cílem bylo především aktualizovat a zpřesnit data o tomto fenoménu shromážděná v minulých letech a na základě analýzy dat charakterizovat jejich důsledky v jednotlivých oborech podnikání a jejich vlivy na vývoj nezaměstnanosti v okresech a krajích. Analýza je k dispozici k nahlédnutí na internetových stránkách KSKŘI.

Základním úkolem bylo pořádit pro účely analýz věrohodnou a komplexní databázi informací o subjektech, které ve sledovaném období vstoupily do likvidace, nebo byl na jejich majetek prohlášen konkurs. Práce byla sice zaměřena především na subjekty působící ve zpracovatelském průmyslu, tedy v oddílech dle Oborové klasifikace ekonomických činností – (OKEČ) 15 až 37, ale analýza obsahuje i souhrnná data o všech konkurech a likvidacích v ČR ve sledovaném období.

V zemích EU zatím neexistuje společná, jednotná právní úprava řešení úpadků (konkursů) a likvidací v našem pojetí. Každá země si dále vlastním způsobem také upravuje statistické sledování úpadků a v návaznosti na zjištěné skutečnosti přijímá i příslušná opatření. Většinou jsou krizové jevy monitorovány specializovanými útvary centrálních úřadů, které se zabývají hospodářskou politikou (ministerstva průmyslu a obchodu, ministerstva práce). Konkursy podnikatelských subjektů jsou dále většinou evidovány obchodními soudy. I v těchto záležitostech lze v rámci EU vysledovat v poslední době postupný, sjednocující trend.

Jako základní databázi podnikatelských subjektů, které ve sledovaném období vstoupily do likvidace, nebo byl na jejich majetek prohlášen konkurs byla využita především evidence likvidací a konkursů připravená firmou, která se touto problematikou v České republice již řadu let soustavně zabývá. Opírá o při tom o ověřené informace, týkající se likvidací i konkursů dostupné na úředních deskách krajských soudů, které v týdenních cyklech aktualizuje, obchodního věstníku a dalších doplňkových zdrojů, včetně rešerše v tisku a pod.

Oficiální zdroj údajů o počtu, oborovém třídění a regionálním rozložení likvidací a konkursů v České republice zatím stále neexistuje. Publikované informace o těchto skutečnostech jsou většinou upravené např. pro potřeby statistiky soudů o počtu podaných návrhů na konkurs, vyřízených/resp. zamítnutých návrhů. Statistika vyhlášených likvidací a jejich důsledků centrálně zatím neexistuje v ČR vůbec.

Přiřazení počtů pracovníků k podnikům zasažených konkursem nebo likvidací, bylo provedeno podle Identifikační

ho čísla (IČ) získaného z databázi (Registr ekonomických subjektů – RES a dalších). Určité zkreslení, resp. především nárůst počtu ztracených míst v důsledku konkursu může mít za příčinu situace, že u některých subjektů samotné prohlášení konkursu neznamena ještě jednoznačně zánik pracovních míst. Podnik může být správcem konkursní podstaty podle ust. § 18 Zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání dále provozován a posléze prodán např. smlouvou o prodeji podniku včetně přechodu zaměstnanců. I v těchto případech však vlivem existenční nejistoty zaměstnanců již těsně před prohlášením konkursu a pak v jeho průběhu dochází k odchodu části, zejména kvalifikovaných pracovníků. Stejně tak po prodeji subjektu obvykle následuje jeho restrukturalizace doprovázená zeštíhlováním a poklesem zaměstnanosti. Zatím ale u nás výrazně převažují t. zv. „likvidační konkursy“, kdy po prohlášení konkursu dojde k výraznému omezení nebo úplné ztrátě pracovních míst. Při likvidaci dochází ke ztrátě pracovních míst rovněž. Situaci by mohla částečně změnit nově připravovaná právní úprava řešení insolvence.

Od účinnosti Zákona č. 328/91 Sb., o konkursu a vyrovnání, od počátku jeho praktické realizace v roce 1992 do konce roku 2004 bylo podle statistiky krajských soudů prohlášeno celkem přibližně 16 000 konkursů. Celkový zjištěný počet likvidací dosahoval podobných hodnot.

V letech 2000 až 2004 bylo podle shromážděných informací v České republice prohlášeno celkem **22 065 konkursů a likvidací** (9 850 konkursů + 12 215 likvidací). Tento údaj se týká všech prohlášených konkursů a likvidací, nejen konkursů podniků ale i fyzických osob - podnikatelů. Vlivem prohlášení konkursu na majetek firmy a vstupem do likvidace došlo k ohrožení nebo přímé ztrátě **267 676 pracovních míst** (148 254 pracovních míst v důsledku konkursu zaměstnavatele + 119 422 v důsledku likvidace).

V podnicích s 10 a více pracovníky ve zpracovatelském průmyslu bylo v letech 2000 až 2004 prohlášeno celkem 1 050 konkursů, t. j. více jak 10% z celkového počtu všech prohlášených konkursů v ČR ve všech oborech, včetně konkursů prohlášených na majetek fyzických osob - podnikatelů v tomto období. Tyto organizační změny zasáhly v uvedeném období 92 501 pracovních míst, t. j. 62% z celkového počtu ohrožených nebo přímo ztracených pracovních míst v České republice v důsledku prohlášení konkursu nebo likvidace zaměstnavatele.

V letech 2000 až 2004 bylo v podnicích s 10 a více pracovníky ve zpracovatelském průmyslu s vyhlášenou celkem 411 likvidací, t. j. 3,4% z celkového počtu likvidací v ČR ve všech oborech, které měly za důsledek ohrožení, resp. ztrátu 46 394 pracovních míst, což činí 39% z celkového počtu ztracených pracovních míst v důsledku likvidace.

Celkem ve sledovaném období proběhlo ve zpracovatelském průmyslu **1 461 významných organizačních změn** (konkursů + likvidací). Tyto změny zasáhly **138 895 pracovních míst**.

Podíl počtu podniků zpracovatelského průmyslu v konkursu nebo likvidaci na celkovém počtu prohlášených kon-

kursů v České republice je relativně nízký - 10% resp. 4,3 % u likvidací. Z hlediska počtu ohrožených nebo přímo ztracených pracovních míst jde však o významný faktor. Uvedených 1 218 prohlášených konkursů a 562 likvidací podniků, které působí ve zpracovatelském průmyslu přineslo ohrožení nebo ztrátu 177 470 pracovních míst. To činí více jak 64% z celkového počtu pracovních míst, ztracených nebo ohrožených z důvodu konkursu nebo likvidace zaměstnavatele za toto období v České republice.

Souhrnné údaje o konkurech a likvidacích a počtu ohrožených pracovních míst v podnicích zpracovatelského průmyslu v letech 2000 až 2004.

	2000	2001	2002	2003	2004	Celkem 2000 až 2004
počet konkursů ve ZP	275	215	293	165	102	1 050
počet likvidací ve ZP	81	108	86	70	66	411
Celkem konkursy a likvidace ve ZP	356	323	379	235	168	1461
konkursy - počet pracovníků	23 636	17 928	30 146	13 343	7 448	92 501
likvidace - počet pracovníků	8 275	17 902	8 843	8 148	3 226	46 394
Celkem počet pracovníků	31 911	35 830	38 989	21 491	10 674	138 895

Podíl počtu subjektů zpracovatelského průmyslu v konkursu nebo likvidaci včetně podniků, které se produkcí dle sledovaných OKEČ zabývají na celkovém počtu prohlášených konkursů v České republice je relativně nízký - 10%, resp. 3, 4 % u likvidací. Z hlediska počtu ohrožených nebo přímo ztracených pracovních míst jde však o významný faktor. Uvedených 1 050 prohlášených konkursů a 411 likvidací subjektů, působících v oborech 15 až 37 přineslo v letech 2000 až 2004 přímé ohrožení nebo ztrátu 138 895 pracovních míst. To činí téměř 52% z celkového počtu pracovních míst, ztracených nebo ohrožených z důvodu konkursu nebo likvidace zaměstnavatele za toto období v České republice.

Tak jako v analýzách připravených v minulých letech se opět analýzou údajů za rok 2004 potvrdilo, že subjekty zpracovatelského průmyslu se sice na celkovém počtu prohlášených konkursů podílejí pouze z jedné desetiny, avšak z hlediska počtu zrušených nebo ohrožených pracovních míst, jde již o statisticky významnou hodnotu. Přes možné nepřesnosti jde nesporně o významný faktor, ovlivňující podnikatelské prostředí.

Opět se prokázalo, že průmyslové podniky charakterem svých technologií totiž obvykle vážou větší počet pracovních sil soustředěných v jednom místě, resp. regionu, než například podniky služeb a obchodu.

Největší absolutní počet prohlášených konkursů a likvidací za období 2000 až 2004 vyplývající z celkového přehledu zahrnujícího všechny konkursy a likvidace je tradičně u OKEČ 51 a 52 - velkoobchod a maloobchod - (3 956 a 4 251 firem s 22 698 a 18 532 pracovníky), OKEČ 74 - ostatní podnikatelské činnosti - (2 360 firem s 17 713 pracovníky), OKEČ 45 - stavebnictví - (1 645 firem s 11 567 pracovníky).

Ve zpracovatelském průmyslu (nad 10 prac.) bylo nejvíce konkursů a likvidací v OKEČ 28 - výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků (247 firem), tradičně OKEČ 15 - výroba potravinářských výrobků a nápojů (221 firem), OKEČ 20 - zpracování dřeva, výroba výrobků z něho, kromě nábytku - (166 firem).

Z hlediska úbytku pracovních sil byly ve zpracovatelském průmyslu nejvíce postiženy podniky s působností v OKEČ 15 - 23 059 pracovníků, 28 - 15 488 pracovníků. Oproti minulým létům tak došlo k určitému posunu a mezi nejvíce postižené obory/oddíly působení se nově zařadil i OKEČ 28, který se dříve ve statistice významně zasažených oborů nevyskytoval. Cílem analýzy mimo jiné bylo, zda lze vysledovat statistickou závislost mezi vývojem počtu firem v konkursu a likvidaci, počtu tímto jevem zasažených pracovních míst a úrovní nezaměstnanosti v příslušném regionu. Vycházelo se z předpokladu, že míra nezaměstnanosti v jednotlivých regionech sice kolísá, avšak v časové řadě se dramaticky z roku

na rok nemění. Vliv konkursu nebo likvidace zaměstnavatele se pak v přehledu uvolňovaných pracovníků objevuje a působí na míru nezaměstnanosti až s určitým zpožděním, kdy jsou uvolnění pracovníci zaevidováni na úřadech práce. K analýze případné závislosti byly využity údaje o míře nezaměstnanosti v jednotlivých letech a okresech a tyto srovnány s počty uvolněných pracovníků.

Analýzy provedené v minulých letech v omezeném rozsahu určitou závislost počtu rušených organizací a mírou nezaměstnanosti v regionech s nejvyšší nezaměstnaností potvrdily.

Analýza provedená v letošním roce se rovněž pokusila podobnou závislost vysledovat z údajů za období 2000 až 2004. Statistika konkursů a likvidací za léta 2000 až 2004 z **hlediska počtu zaniklých podnikatelských subjektů** označila za nejzasaženější území Brno - město, kde zaniklo 85 firem, okres Ostrava - město se 58 firmami a okres Zlín se 46 zaniklými firmami. Z **hlediska ohrožených resp. zaniklých pracovních míst** vede ve sledovaném období statistiku nejzasaženějšího území okres Zlín s 7 835 pracovníky, Brno - Město se 6 031 pracovníky a okres Ostrava - město s 5 348 pracovníky.

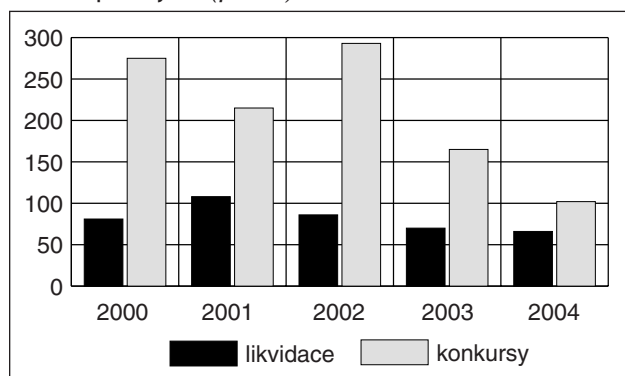
Statistickou závislost mezi vlivem konkursu a likvidace na úroveň nezaměstnanosti se podařilo prokázat pouze v okrese Ostrava - město, kde míra registrované nezaměstnanosti v září 2004 dosáhla 18,12% v Ostravě. Ve Zlíně, který se ve statistice ohrožených míst umístil opět na prvním místě, dosáhla míra nezaměstnanosti v září roku 2004 9,88 a byla tak mírně po úrovni průměrné míry nezaměstnanosti v celé ČR v tomto měsíci. Další uvedený okres s největším počtem uvolněných pracovníků vlivem konkursu nebo likvidace - Brno - Město vykázal míru nezaměstnanosti 11,3.

Bezprostřední závislost počtu ztracených pracovních míst na výskytu zanikajících organizací se v této analýze podařilo prokázat v okresech Zlín a Brno - Město.

Přehledy o míře registrované nezaměstnanosti pořízené z údajů MPSV uvádějí na prvních místech s největší nezaměstnaností okresy tradičně Most, Karviná, Louny, Teplice, Chomutov a Ostrava - Město. Nejzasaženějším územím

jsou tak dlouhodobě severozápadní Čechy a severní Morava, zejména kraj Ústecký a Moravskoslezský, kde míra nezaměstnanosti podle údajů dlouhodobě přesahuje 16%.

Likvidace a konkursy ve zpracovatelském průmyslu (počet) v letech 2000 - 2004

Za poslední roky došlo i přes snahy vlády ke zvýšení absolutního počtu nezaměstnaných. Příčiny tohoto jevu nelze však jednoznačně připisovat zkoumanému vlivu konkursů a likvidací. Úzce souvisí s vykazovaným růstem produktivity práce v průmyslu.

Řešení insolvence a podobných problémů podniků v České republice sleduje v podstatě cestu, kterou procházejí všechny ekonomiky zemí střední a východní Evropy. Přípravovaná rekonstrukce úpadkového práva, která má obsahovat i nové prvky již užívané v legislativě USA a Německa jako je např. institut t. zv. reorganizace subjektu by mohla dopady insolvence pomoci řešit. Analýzy insolvenčních procesů v USA a dalších vyspělých zemí, které jsou k dispozici však potvrzují, že novou legislativou se může přispět k rychlosti a efektivnosti řešení insolvence, k zachování pracovních míst a hodnoty majetku. Počty řešených případů insolvence v těchto zemích to však zatím významně neovlivnilo a tyto zůstávají stále nedílnou součástí podnikatelského světa.

Návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)

Ing. Erich DEUTSCH, 1. viceprezident KSKŘI v ČR, člen rekodifikační skupiny při MS ČR

V uplynulém období výrazných změn, projednávaných, ale i následně přijatých a schválených novým zákonem, jsme byli velice často překvapeni, jak lze i „dobrý“ zákon zkomplikovat nebo jej úplně „zmrazit.“ O co v podstatě jde? Jde pouze o to, že žádný zákon nestojí ve vzduchoprázdnu, ale tvoří jednu část mozaiky v rámci práva České republiky jako takový. Jsme svědky, že zákony související nebo doprovodné nejsou legislativně „vyladěny“ a vznikají tak další nesrovnalosti v rozhodování. Ne vždy se jedná o jednoduché nesrovnalosti, ale vznikají bohužel i případy, kdy si zákony protirečí.

Světlou výjimkou se tak stává současně připravovaná a projednávaná úplná rekodifikace zákona o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon).

Nová úprava insolvenčního práva je úpravou komplexní, obdobně jako úprava obsažená v kodexech. To především znamená, že již nejde o další (byť rozsáhlou) novelizaci úpravy dosud platné, ale o novou souhrnnou úpravu, která stojí na vlastních zásadách, které se od zásad, na nichž spočívá dosavadní úprava, často odlišují anebo tyto zásady modifikují.

To neznamená, že by tato úprava v sobě soustředila všechny projevy a důsledky úpadku, vyžadující právní úpravu. Určitá jejich část bude i nadále řešena ve zvláštních zákonech; je to nezbytné proto, že u určitých speciálních otázek je třeba respektovat jejich souvislosti a je proto třeba upravit je v jiném rámci (např. v rámci předpisů daňových, trestních, obchodních apod.)

Pro vztah komplexní úpravy úpadkového práva ke zvláštním zákonům, které se dotýkají této problematiky, však platí, že tyto zákony musí respektovat zásady, na nichž stojí úprava úpadkového práva, a že v případě rozporu mezi zá-

konem o úpadku a některým jiným zákonem je při aplikaci třeba dát přednost zákonu o úpadku.

Vyplývá to z toho, že úpadek je ekonomicky i právně určitou mezní situací, která je specifickou vůči všem ostatním situacím řešeným právně a jeho úprava má proto vždy povahu úpravy zvláštní, mající prioritu. Je to ostatně nutné i proto, že při řešení úpadku dochází i k modifikaci nebo sistaci právních principů obecně platných.

Návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) je doplňkovým zákonem k zákonu o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), který nahrazuje dosavadní zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění zákona č. 122/1993 Sb., zákona č. 42/1994 Sb., zákona č. 74/1994 Sb., zákona č. 117/1994 Sb., zákona č. 156/1994 Sb., zákona č. 224/1994 Sb., zákona č. 84/1995 Sb., zákona č. 94/1996 Sb., zákona č. 151/1997 Sb., zákona č. 12/1998 Sb., zákona č. 27/2000 Sb., zákona č. 30/2000 Sb., zákona č. 105/2000 Sb., zákona č. 214/2000 Sb., zákona č. 368/2000 Sb., zákona č. 370/2000 Sb., zákona č. 120/2001 Sb., zákona č. 501/2001 Sb., zákona č. 125/2002 Sb., nálezu Ústavního soudu č. 403/2002 Sb., nálezu Ústavního soudu č. 101/2003 Sb., nálezu Ústavního soudu č. 210/2003 Sb., zákona č. 257/2004 Sb., a zákona č. 499/2004 Sb.

Přijetím „doprovodného“ zákona v souvislosti se zákonem o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) jsou jisté předpoklady na jeho bezproblémové používání v soudní praxi. Lze si jen skutečně přát, aby soudních judikátů k případným nesrovnalostem či změnám bylo co nejméně.

Přijetím zákona dojde k obsahovému, formálnímu nebo terminologickému nesouladu mezi novým zákonem a ně-

kterými platnými zákony, které revidovalo Ministerstvo spravedlnosti, jednak podle vlastních poznatků a šetření, jednak na základě podkladů, které mu byly některými resorty dodány.

Poslední verze úprav přijetím zákona o úpadku a způsobech jeho řešení dojde k obsahovému, formálnímu nebo terminologickému nesouladu mezi novým zákonem a některými platnými zákony. Předkládaným návrhem zákona, se mění tyto právní předpisy:

1. Zákon č. 360/2004 Sb., o Evropském hospodářském zájmovém sdružení (EHZS) a o změně zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 586/1992, o daních z příjmu, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o evropském hospodářském zájmovém sdružení)
2. Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu
3. Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty
4. Zákon č. 190/2004 Sb., o dluhopisech
5. Zákon č. 189/2004 Sb., o kolektivním investování
6. Zákon č. 40/2004 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů
7. Zákon č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojišťovacích událostí a o změně živnostenského zákona, (zákon o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí)
8. Zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách a o změně zákona č. 6/2002 Sb., o soudech soudců, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů, (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, (zákon o ochranných známkách)
9. Zákon č. 440/2003 Sb., o nakládání se surovými diamanty, o podmínkách jejich dovozu, vývozu a tranzitu a o změně některých zákonů
10. Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů
11. Zákon č. 281/2002 Sb., o některých opatřeních souvisejících se zákazem bakteriologických (biologických) a toxických zbraní a o změně živnostenského zákona, ve znění pozdějších předpisů
12. Zákon č. 147/2002 Sb., o Ústředním kontrolním a zkušebním ústavu zemědělském a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o Ústředním kontrolním a zkušebním ústavu zemědělském), ve znění pozdějších předpisů
13. Zákon č. 130/2002 Sb. o podpoře výzkumu a vývoje z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu a vývoje), ve znění pozdějších předpisů
14. Zákon č. 124/2002 Sb., o převodech peněžních prostředků, elektronických platebních prostředcích a platebních systémech (zákon o platebním styku), ve znění pozdějších předpisů
15. Zákon č. 3/2002 Sb. o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech), ve znění pozdějších předpisů
16. Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů
17. Zákon č. 321/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů
18. Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů
19. Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže)
20. Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů
21. Zákon č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách a o změně některých zákonů (zákon o veřejných sbírkách)
22. Zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů
23. Zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů
24. Zákon č. 307/2000 Sb., o zemědělských veřejných skladech a o změně některých souvisejících zákonů
25. Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
26. Zákon č. 254/2000 Sb., o auditorech a o změně zákona č. 165/1998 Sb., ve znění pozdějších předpisů
27. Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů
28. Zákon č. 158/2000 Sb., o vyhledávání, průzkumu a těžbě nerostných zdrojů z mořského dna za hranicemi pravomoci státu a o změně některých zákonů
29. Zákon č. 151/2000 Sb., o telekomunikacích a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů
30. Zákon č. 118/2000 Sb. o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
31. Zákon č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách, ve znění pozdějších předpisů
32. Zákon č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojišťovnictví), ve znění pozdějších předpisů
33. Zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), ve znění pozdějších předpisů
34. Zákon č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
35. Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů
36. Zákon č. 15/1998 Sb., o Komisi pro cenné papíry a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů
37. Zákon č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů (zákon o nadacích a nadačních fondech), ve znění pozdějších předpisů
38. Zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů (zákon o oceňování majetku)
39. Zákon č. 77/1997 Sb., o státním podniku
40. Zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
41. Zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

42. Zákon č. 85/1996 Sb. o advokacii, ve znění pozdějších předpisů
43. Zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
44. Zákon č. 87/1995 Sb., o spořitelnách a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu ve znění pozdějších předpisů
45. Zákon č. 266/1994 Sb., o drahách, ve znění pozdějších předpisů
46. Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů
47. Zákon č. 189/1994 Sb., o vyšších soudních úřednících, ve znění pozdějších předpisů
48. Zákon č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem a o změnách některých zákonů souvisejících s jeho zavedením, ve znění pozdějších předpisů
49. Zákon č. 38/1994., o zahraničním obchodu s vojenským materiálem a o doplnění zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů
50. Zákon č. 16/1993 Sb., o dani silniční, ve znění pozdějších předpisů
51. Zákon č. 13/1993 Sb., celní zákon, ve znění pozdějších předpisů
52. Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmu, ve znění pozdějších předpisů
53. Zákon č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění, ve znění pozdějších předpisů
54. Zákon č. 591/1992 Sb., o cenných papírech, ve znění pozdějších předpisů
55. Zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů
56. Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu, ve znění pozdějších předpisů
57. Zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů
58. Zákon č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitosti, ve znění pozdějších předpisů
59. Zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitosti, ve znění pozdějších předpisů
60. Zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů
61. Zákon č. 280/1992 Sb., o resortních, oborových, podnikových a dalších zdravotních pojišťovnách, ve znění pozdějších předpisů
62. Zákon č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem, ve znění pozdějších předpisů
63. Zákon č. 229/1992 Sb., o komoditních burzách, ve znění pozdějších předpisů
64. Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů
65. Zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů
66. Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů
67. Zákon č. 551/1991 Sb., o Všeobecné zdravotní pojišťovně České republiky, ve znění pozdějších předpisů
68. Zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů
69. Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
70. Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon) ve znění pozdějších předpisů
71. Zákon č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, ve znění pozdějších předpisů
72. Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů
73. Zákon č. 171/1991 Sb., o působnosti orgánů České republiky, ve věcech převodu majetku státu na jiné osoby a o Fondu národního majetku České republiky, ve znění pozdějších předpisů
74. Zákon č. 531/1990 Sb., o územních finančních orgánech, ve znění pozdějších předpisů
75. Zákon č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě, ve znění pozdějších předpisů
76. Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
77. Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
78. Zákon č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, ve znění pozdějších předpisů
79. Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů

Výše představené návrhy změn v zákonech jsou nejen významné, ale i poměrně rozsáhlé. Uvedené návrhy předlohy byly velmi široce konzultovány s odborníky a text navrhovaných změn několikrát upravován.

Chtěl bych znovu zdůraznit, že se jedná o návrh, který bude procházet složitým připomínkovým řízením a i přes svoji zcela jasnou argumentaci ještě dozná dalších změn.

Na závěr je nutno připomenout, že stavba návrhu zákona na změny některých zákonů v souvislosti s přijetím zákona o úpadku a způsobech jeho řešení již prošel celou řadou připomínek a že je předpoklad, že již v této předloze bude upravován minimálně.

Návrh tu je, máme o čem přemýšlet.

* * *

Informace uvedené v tomto článku byly čerpány z materiálu zpracovaného MS ČR: „Návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)“

Článek byl redakčně zkrácen a jeho úplné znění je zveřejněno na webových stránkách KSKŘI v ČR.

Výňatky z rozhodnutí soudů ČR v oblasti konkursního práva byly pravidelnou součástí předešlých čísel Bulletinu. I v tomto roce bude rubrika „Judikáty“ přinášet vybraná rozhodnutí. Upozorňujeme, že v Bulletinu je otištěna jen část judikátů, na webových stránkách Komory jsou zveřejněny v širším rozsahu.

Doručování. Uložení zásilky adresované soudu. Den doručení zásilky soudu

§ 19 odst. 2 ZKV

§ 54 odst. 3, § 55 odst. 3 vyhlášky č. 28/2001 Sb.

§ 122 Instrukce č. 1100/98 ODD Ministerstva spravedlnosti

Je li k žádosti soudu zásilka pro něj určená uložena v dohodnuté poštovní provozovně, aniž by se držitel poštovní licence pokoušel o její dodání některým ze způsobů uvedených v § 53 odst. 1 a 2 vyhlášky č. 28/2001 Sb., kterou se stanoví poštovní podmínky základních služeb a základní požadavky kvality při jejich zajišťování držitelem poštovní licence, platí, že zásilka byla soudu doručena dnem, kdy ji pracovník k tomu určený převzal, nejspíše však dnem následujícím po jejím uložení.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 6. 2004, sp. zn. 29 Odo 1106/2003

Z odůvodnění:

Vrchní soud svým rozsudkem potvrdil rozsudek ze dne 25. listopadu 2002, čj. 46 Cm 339/2001 25, jímž krajský soud zamítl žalobu na vyloučení nemovitosti – objektu bydlení čp. 159 v N. V., na „st. č.“ 56/2, zapsané v katastru nemovitostí na listu vlastnictví č. 24, pro obec a k. ú. N. V., z konkursní podstaty úpadkyně R. D. s. r. o.

Odvolací soud se ztotožnil se skutkovými i právními závěry soudu prvního stupně, podle nichž žaloba na vyloučení věci ze soupisu konkursní podstaty došla soudu až 7. prosince 2001, tedy po uplynutí hmotně-právní lhůty uvedené v ustanovení § 19 odst. 2 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání (dále jen „ZKV“), když posledním dnem soudem určené třicetidenní lhůty k podání excindační žaloby byl čtvrtek 6. prosince 2001, neboť výzva k jejímu podání byla žalobci doručena 6. listopadu 2001. Na skutkovém závěru soudu prvního stupně o datu doručení žaloby soudu se nic nezměnilo ani po doplnění dokazování zprávou Poštovního úřadu v H. ze dne 4. prosince 2001, ze které odvolací soud zjistil, že žalobcovo podání (rozuměj zásilku obsahující žalobu), předala pošta pracovníku soudu 7. prosince 2001.

K námitce žalobce, že soudu byla žaloba doručena do poštovní přihrádky na poště a že teprve z ní si ji následně vyzvedl pracovník soudu, jakož i k návrhu, aby si soud vyžádal stanovisko pošty, kdy byla zásilka se žalobou, adresovaná soudu, do této přihrádky uložena, odvolací soud s odkazem na ustanovení § 82 odst. 1 občanského soudního řádu uvedl, že soudní praxe [např. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 27. listopadu 2002, čj. 5 Cmo 343/2002 81 (jde o rozhodnutí uveřejněné pod číslem 66/2003 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek)] vychází z toho, že doručování na poštovní schránku (někdy označované též doručováním na P. O. Box) je nepřipustné s ohledem na skutečnost, že nejde o místo, kde se někdo zdržuje. Z týchž důvodů nelze obecně doručovat ani soudu na jeho poštovní schránku a spojovat s okamžikem dodání písemnosti, určené soudu, do poštovní přihrádky účinky doručení.

Navíc, jak vyplývá v projednávaném případě z poštovní obálky, v níž byla zaslána žaloba soudu, předmětná zásilka byla žalobcem adresována krajskému soudu, a nikoli do poštovní přihrádky. Pokud proto podání určené soudu v průběhu jeho doručování „procházel“ poštovní přihrádkou na poště, nelze z okamžiku, kdy se podání dostalo do poštovní přihrádky, dovozovat účinky doručení podání soudu. Z tohoto důvodu pokládal odvolací soud žalobcem navržený důkaz na vyžádání stanoviska pošty, kdy byla zásilka pro soud uložena do poštovní přihrádky, za nadbytečný.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, odkazuje co do jeho přípustnosti na ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. a namítá existenci dovolacích důvodů podle ustanovení § 241 a odst. 2 písm. a) a b) o. s. ř.

Dovolatel akcentuje, že žaloba, kterou podal k poštovní přepravě 4. prosince 2001, byla uložena na poštovním úřadě již před datem 7. prosince 2001, přičemž právě v důsledku opatření, jež krajský soud učinil, nebyla doručována přímo na podatelnu soudu, nýbrž ponechána v poštovní přihrádce tímto soudem zřízené. Pokud by zásilka nebyla v poštovní přihrádce až do doby, než ji vyzvedne „odnašeč“, byla by – podle názoru dovolatele – jistě doručena běžným způsobem na adresu soudu včas, tj. před datem 7. prosince 2001.

Odmítl li odvolací soud provést důkaz prokazující včasné podání žaloby, zkrátit žalobce na jeho procesních právech a rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Proto dovolatel požaduje, aby dovolací soud rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Dovolání je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., když zásadní význam napadeného rozhodnutí Nejvyšší soud spatřuje v řešení právní otázky, kdy lze pokládat za doručenou zásilku podanou k poštovní přepravě a adresovanou soudu, pokud byla uložena do poštovní přihrádky v poštovní provozovně a následně vyzvednuta oprávněným pracovníkem soudu.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Především je třeba uvést, že přebírání zásilek určených soudu je možno zajistit i tak, že tyto zásilky pověřený pracovník na poštovní provozovně převezme a osobně je odevzdá pracovníkům podatelny soudu, neboť občanský soudní řád, ani zákon č. 29/2000 Sb., o poštovních službách a o změně některých zákonů (zákon o poštovních službách) v žádném ze svých ustanovení tento způsob nevylučují.

Naopak vyhláška č. 28/2001 Sb., kterou se stanoví poštovní podmínky základních služeb a základní požadavky kvality při jejich zajišťování držitelem poštovní licence (vyhláška o základních službách držitele poštovní licence – dále jen „vyhláška“), v rozhodné době výslovně k žádosti adresáta umožňovala držiteli poštovní licence uložit poštovní zásilku s adresou podle § 5 odst. 2 nebo 3 vyhlášky v dohodnuté poštovní provozovně, aniž by se pokoušel o dodání zásilky některým ze způsobů uvedených v § 53 a § 54 odst. 1 a 2 vyhlášky (srov. její § 54 odst. 3 a § 55 odst. 3). Stejnou úpravu obsahuje v ustanovení § 52 odst. 3 i vyhláška č. 286/2004 Sb., kterou se stanoví poštovní podmínky základních služeb a základní požadavky kvality při jejich zajišťování držitelem poštovní licence (vyhláška o základních službách držitele poštovní licence), která s účinností od 7. května 2004 nahradila vyhlášku č. 28/2001 Sb.

Též Instrukce č. 1100/98 OOD Ministerstva spravedlnosti, kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy (dále jen „instrukce“), platná do 31. prosince 2001, tento způsob dodání zásilek předpokládala v ustanovení § 122 odst. 1, přičemž obdobná úprava je obsažena také v Instrukci č. 1/2002 Ministerstva spravedlnosti, čj. 505/2001 Org., kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy, účinné od 1. ledna 2002 (srov. její § 134 odst. 1).

Podle ustanovení § 122 odst. 1 instrukce poštovní zásilky přináší nejméně jednou denně pracovník k tomu určený. Je oprávněn převzít od poštovních orgánů všechny druhy zásilek, k jejichž přijetí byl předsedou soudu písemně zmocněn. Převzaté zásilky včetně doručenek a vrácených nedoručených zásilek odevzdá osobně pracovníkům podatelny. Při přejímání zásilek na poště pověřený pracovník zkontroluje, zda zásilky nejsou poškozeny. V případě poškození zásilky vyžádá od pošty úřední potvrzení o tomto poškození.

Způsob přebírání zásilek soudem popsán ve shora citovaném ustanovení lze pokládat za standardní a respektující výlučné postavení soudů při ochraně práv a z toho vyplývajících nároků na soud kladených (podle článku 90 Ústavy jsou soudy povolány především k tomu, aby zákonem stanoveným způsobem poskytovaly ochranu právům, podle článku 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod se každý může domáhat stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanovených případech u jiného orgánu). Plnění uvedených povinností ze

strany soudu, ani postavení subjektů hledajících soudní ochranu, není nikterak dotčeno tím, že soud namísto přebírání zásilek od držitele poštovní licence v sídle soudu tyto sám každý den prostřednictvím k tomu určeného pracovníka vyzvedne v dohodnuté poštovní provozovně. Je přitom v mezích přiměřené tolerance, aby zásilky došle držiteli poštovní licence tentýž den později (poté, kdy pracovník soudu ostatní zásilky došle dříve již odnesl) byly pro soud uloženy a vyzvednuty až následující pracovní den.

Závěr, podle kterého je zásilka, při splnění podmínek vyžadovaných ustanovením § 54 odst. 3 vyhlášky, soudu doručena její vyzvednutím k tomu určeným pracovníkem soudu, je tak ve své obecnosti správný.

Výše uvedené ovšem platí za předpokladu, že soud postupoval způsobem předjímaným v ustanovení § 122 odst. 1 instrukce, tj. vyzvedával li zásilky pracovník soudu alespoň jednou denně. Případné prodlení s převzetím zásilky způsobené tím, že soud své povinnosti dle shora uvedeného ustanovení nedostál, totiž nelze přičítat k tíži odesílatele, který ostatně o dohodě mezi držitelem poštovní licence a soudem o doručování zásilek ve smyslu ustanovení § 54 odst. 3 a § 55 odst. 3 vyhlášky zpravidla nevěděl a který zásilku adresoval do sídla příslušného soudu. V takovém případě (účastníkem tvrzeném a v řízení prokázaném) by bylo nutno vyjít z toho, že zásilka byla doručena nejpozději dnem následujícím poté, kdy soud měl možnost (a povinnost) ji na poště vyzvednout (dnem následujícím po jejím uložení v dohodnuté poštovní provozovně).

Právní posouzení věci odvolacím soudem vybudované na závěru, že k doručení zásilky soudu dojde – bez výjimky – až jejím převzetím pracovníkem soudu na poště, proto nemůže obstát, když jeho akceptace by znamenala, že neodvratitelným následkem nečinnosti soudu by bylo zmeškání lhůty k podání vylučovací žaloby (srov. § 19 odst. 2 a § 66b odst. 4 ZKV).

Nejvyšší soud proto, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), rozsudek odvolacího soudu podle ustanovení § 243b odst. 2 část věty za středníkem, odst. 2 a odst. 6 o. s. ř. zrušil. Jelikož důvody, pro které bylo shledáno nesprávným rozhodnutí odvolacího soudu, dopadají i na rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil dovolací soud i je a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Ve světle shora formulovaného právního závěru bude v další fázi řízení úkolem soudu prvního stupně především poučit žalobce o tom, že ho stíhá důkazní břemeno ohledně tvrzení, podle kterého byla zásilka obsahující žalobu doručena soudu před datem 7. prosince 2001, jakož i o následcích neunesení důkazního břemene (§ 118a odst. 1 o. s. ř.). Bude-li považovat pro rozhodnutí ve věci za významná zjištění učiněná odvolacím soudem ze zprávy pošty (č. l. 40), bude nutné, aby důkaz uvedenou listinou opakoval, když odvolací soud v tomto směru doplnil dokazování v rozporu se zásadou neúplné apelace.

Právní názor dovolacího soudu je pro soud prvního stupně (odvolací soud) závazný (§ 243d odst. 1 část věty za středníkem a § 226 odst. 1 o. s. ř.).

Dohlédací činnost konkursního soudu. Ukončení provozování úpadcova podniku. Správa konkursní podstaty

§ 12, § 14 odst. 1 písm. a), § 14a, § 18a, § 66b zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů

- I. Usnesení, jímž soud prvního stupně ukončil provozování úpadcova podniku (§ 18a odst. 2 zákona č. 328/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů), je usnesením vydaným v rámci dohlédací činnosti konkursního soudu (§ 12 uvedeného zákona), proti němuž není odvolání přípustné.
- II. Správou konkursní podstaty se rozumí zejména činnost (včetně právních úkonů a opatření z ní vyplývajících), která směřuje k tomu, aby nedocházelo ke znehodnocení konkursní podstaty, zejména aby nedošlo k odstranění, zničení, poškození nebo odcizení majetku, který do ní patří, aby majetek patřící do konkursní podstaty byl využíván v souladu se svým určením, jestliže tomu nebrání jiné okolnosti a aby se konkursní podstata rozmnožila, lze li takovou činnost rozumně očekávat se zřetelem k jejímu stavu a k obvyklým obchodním příležitostem.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2004, sp. zn. 29 Odo 197/2003

Z odůvodnění:

Krajský soud ve výroku označeným usnesením ukončil provozování úpadcova podniku ke dni 31. srpna 1999.

Odvolání úpadce vrchní soud – odkazuje na ustanovení § 3 odst. 1, § 12 odst. 2 a 3 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání (dále též jen „ZKV“), a § 202 odst. 2 písm. a) a § 218 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu – odmítl rovněž ve výroku označeným usnesením, s tím, že rozhodnutí podle § 18a ZKV je rozhodnutím učiněným v rámci dohlédací činnosti soudu, proti němuž ve smyslu ustanovení § 12 odst. 3 ZKV odvolání přípustné není.

Proti usnesení odvolacího soudu a výslovně též proti usnesení soudu prvního stupně podal úpadce včasné dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 238a odst. 1 písm. e) o. s. ř., namítaje, že jsou dány dovolací důvody uvedené v ustanovení § 241 odst. 3 o. s. ř. pod písmeny b) až d), tedy že řízení je postiženo jinou vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci [písmeno b)], že napadená rozhodnutí vychází ze skutkového zjištění, které nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování [písmeno c)], a že spočívají na nesprávném právním posouzení věci [písmeno d)]. Konkrétně dovolatel odvolacímu soudu vytýká nesprávnost závěru o tom, že rozhodnutí podle § 18a ZKV je úkonem při výkonu dohlédací činnosti soudu, s tím, že nejde ani o opatření nezbytné k zajištění účelu konkursu. Jde o takové rozhodnutí, jímž je úpadeč fakticky bráněno v podání návrhu na nucené vyrovnání. Ukončením provozování podniku vzniká totiž na jeho straně překážka v provozování živnosti, čímž se mu brání nucené vyrovnání splnit. Rozhodnutí soudu o ukončení provozování podniku dále nepokládá za nezbytné k zajištění účelu konkursu. Z toho, že ustanovení § 12 odst. 3 ZKV bylo s účinností k 1. květnu 2000 zrušeno (zákonem č. 105/2000 Sb.), dovolatel usuzuje, že se tak mohlo stát i proto, že zákonodárce hodlal odstranit ustanovení, jehož výklad mohl přivodit újmu jednomu z účastníků řízení. Rozhodnutí soudu prvního stupně dovolatel rovněž vytýká, že jím byl zkrácen na svých právech a zdůrazňuje, že soud rozhodl o ukončení provozování jeho podniku, aniž si vyžádal jeho vyjádření či vyjádření věřitelského výboru. Dovolatel proto žádá, aby Nejvyšší soud zrušil usnesení soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Podle bodu 17. Hlavy I Části dvanácté zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další

zákony, dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (to jest podle občanského soudního řádu, ve znění účinném před 1. lednem 2001). O takový případ jde i v této věci.

Dovolatel výslovně napadl dovoláním i rozhodnutí soudu prvního stupně.

Dovolání je ve smyslu ustanovení § 236 odst. 1 o. s. ř. mimořádným opravným prostředkem, kterým lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu. Z uvedeného vyplývá, že dovoláním rozhodnutí soudu prvního stupně úspěšně napadnout nelze.

Opravným prostředkem pro přezkoumání rozhodnutí soudu prvního stupně je podle ustanovení § 201 o. s. ř. odvolání, pokud to zákon nevyklučuje; občanský soudní řád proto také neupravuje funkční příslušnost soudu pro projednání dovolání proti takovému rozhodnutí. Jelikož nedostatek funkční příslušnosti je neodstranitelným nedostatkem podmínky řízení, Nejvyšší soud řízení o „dovolání“ proti rozhodnutí soudu prvního stupně, které touto vadou trpí, podle ustanovení § 104 odst. 1 o. s. ř. zastavil (shodně srov. např. důvody usnesení Nejvyššího soudu uveřejněného pod číslem 10/2001 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek).

V té části, v níž směřovalo proti usnesení odvolacího soudu, je dovolání ve smyslu ustanovení § 238a odst. 1 písm. e) o. s. ř. přípustné, avšak není důvodné.

Bez zřetele k tomu, ke kterému dovolacímu důvodu dovolatel své argumenty přiřazuje, Nejvyšší soud zdůrazňuje, že dovolatel může uspět jen s těmi argumenty, jež brojí (lhostejno, zda v rovině skutkové, v rovině právní anebo v rovině vad řízení) proti úsudku odvolacího soudu, že usnesení, jímž soud prvního stupně rozhodl (podle § 18a ZKV) o ukončení provozování úpadcova podniku, je usnesením, proti němuž není odvolání přípustné. Jak totiž Nejvyšší soud vysvětlil již v usnesení uveřejněném pod číslem 47/2000 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek (od jehož závěrů nevidí důvodu se odchýlit ani v této věci a na něž v podrobnostech odkazuje), jakož i v mnoha dalších svých rozhodnutích, vylučuje li povaha rozhodnutí odvolacího soudu (zde usnesení o odmítnutí odvolání) možnost věcného přezkumu rozhodnutí soudu prvního stupně, pak tvrzení, že rozhodnutí soudu prvního stupně je nesprávné, případně že řízení, které vydání tohoto rozhodnutí předcházelo

lo, je postiženo vadami, sama o sobě důvodnost dovolání proti rozhodnutí odvolacího soudu nezakládají.

Se zřetelem k tomuto omezení se Nejvyšší soud v rovině dovolacího důvodu dle § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. zabýval prověřením správnosti závěru odvolacího soudu, že podané dovolání nebylo přípustné.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Vzhledem k době vydání usnesení soudu prvního stupně (11. srpna 1999) i usnesení odvolacího soudu (29. května 2000) je pro další úvahy Nejvyššího soudu určující výklad zákona č. 328/1991 Sb., ve znění zákonů č. 122/1993 Sb., č. 42/1994 Sb., č. 74/1994 Sb., č. 117/1994 Sb., č. 156/1994 Sb., č. 224/1994 Sb., č. 84/1995 Sb., č. 94/1996 Sb., č. 151/1997 Sb. a č. 12/1998 Sb. V době vydání usnesení odvolacího soudu již byl sice zákon o konkursu a vyrovnání znovu (s účinností od 1. května 2000) novelizován, a to zákonem č. 105/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, ustanovení článku II. bodu 3. zákona č. 105/2000 Sb. však určovalo, že dovolání proti rozhodnutím soudu prvního stupně vydaným před účinností tohoto zákona se projednají a rozhodnou podle dosavadních předpisů.

Podle ustanovení § 18a odst. 2 ZKV (v rozhodném znění) prohlášením konkursu nekončí provozování podniku. Toto provozování bude ukončeno jen tehdy, rozhodne li tak soud.

Ustanovení § 12 ZKV (v rozhodném znění) pak určuje, že soud je oprávněn vyžádat si od správce zprávu a vysvětlení, nahlížet do jeho účtů a konat potřebná šetření. Může správci uložit, aby si vyžádal na určité otázky názor věřitelského výboru nebo mu může dát pokyny sám (odstavec 1). Při výkonu své dohlédací činnosti soud rozhoduje o záležitostech, které se týkají průběhu konkursu, a činí opatření nezbytná k zajištění jeho účelu (odstavec 2). Proti rozhodnutí soudu, které soud učinil při výkonu dohlédací činnosti podle odstavců 1 a 2, není dovolání přípustné (odstavec 3).

Podle ustanovení § 1 odst. 1 ZKV účelem tohoto zákona (rozuměj zákona o konkursu a vyrovnání) je uspořádání majetkových poměrů dlužníka, který je v úpadku.

Z ustanovení § 2 odst. 3 ZKV se pak podává, že cílem konkursu nebo vyrovnání je dosáhnout poměrného uspokojení věřitelů z dlužníkovy majetku.

Oproti mínění dovolatele nemá Nejvyšší soud pochyb o tom, že rozhodnutím o záležitosti, která se týká průběhu konkursu, jakož i opatřením nezbytným k zajištění účelu konkursu (definovaného ustanovením § 1 odst. 1 ZKV a směřujícího k naplnění cíle konkursu popsaného v ustanovení § 2 odst. 3 ZKV), učiněným formou předjímanou zákonem (rozhodnutím konkursního soudu), je i rozhodnutí konkursního soudu o ukončení provozování úpadcova podniku.

Je zjevné, že smysl rozhodnutí konkursního soudu o ukončení provozování úpadcova podniku tkví v tom, aby v případě zjištění, že další provozování podniku je nebo se zřetelem k očekávaným obchodním příležitostem s největší pravděpodobností bude (se zřetelem ke stavu úpadcova podniku, k nasmlouvaným kontraktům, ke konkurenceschopnosti nabízeného produktu a k dalším faktorům ovliv-

ňujícím stav nabídky a poptávky na trhu, do něž úpade s produkty vyráběnými v jeho podniku vstupoval) ztrátové. Jde tedy o krok odůvodněný potřebou odvrátit újmu hrozící (ke škodě konkursních věřitelů) na majetku konkursní podstaty. O ukončení provozování úpadcova podniku soud může rozhodnout i bez návrhu (má li podle stavu konkursního řízení a skutečností, které vyšly najevo v jeho průběhu, sám dostatek poznatků o ekonomické nevýhodnosti dalšího provozování podniku), v souladu s logikou věci se tak však děje především na návrh správce konkursní podstaty, na kterého prohlášením konkursu přešlo oprávnění nakládat s majetkem konkursní podstaty [srov. § 14 odst. 1 písm. a) a § 14a ZKV]. Konkursní podstatu je správce povinen řádně udržovat a spravovat a ve smyslu ustanovení § 8 odst. 2 ZKV nese vlastní majetkovou odpovědnost za škodu způsobenou tím, že tyto povinnosti nevykonává řádně (s péčí řádného hospodáře).

Správou konkursní podstaty se přitom rozumí zejména činnost (včetně právních úkonů a opatření z ní vyplývajících), která směřuje k tomu, aby nedocházelo ke znehodnocení konkursní podstaty, zejména aby nedošlo k odstranění, zničení, poškození nebo odcizení majetku, který do ní patří, aby majetek patřící do konkursní podstaty byl využíván v souladu se svým určením, jestliže tomu nebrání jiné okolnosti, a aby se konkursní podstata rozmnožila, lze li takovou činnost rozumně očekávat se zřetelem k jejímu stavu a k obvyklým obchodním příležitostem.

Všechny výše popsané aspekty věci dokládají, že rozhodnutí konkursního soudu o ukončení provozování úpadcova podniku je rozhodnutím, které soud činí při výkonu dohlédací činnosti, a proti němuž proto není – ve shodě s díkí § 12 odst. 3 ZKV – dovolání přípustné. Tento názor je ostatně sdílen i právní teorií. Tak např. v díle Steiner, V.: Zákon o konkursu a vyrovnání. Komentář. 1. vydání, Linde Praha a. s., Praha 1995, str. 156, se na dané téma uvádí, že „ke všem důležitým úkonům spojeným se správou je správce povinen vyžádat si souhlas věřitelského výboru a dbát pokynů soudu (§ 12 odst. 1 ZKV). Tak tomu bude zejména při řešení takových otázek, jakou je otázka, zda má být dále veden nebo uzavřen podnik“.

Pro závěry založené na dovolatelově argumentaci, jež se pojí se zákonem č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), a je opět rozhodný výklad uvedeného zákona podle stavu k 11. srpnu 1999, tj. ve znění zákonů č. 231/1992 Sb., č. 591/1992 Sb., č. 600/1992 Sb., č. 273/1993 Sb., č. 303/1993 Sb., č. 38/1994 Sb., č. 42/1994 Sb., č. 136/1994 Sb., č. 200/1994 Sb., č. 237/1995 Sb., č. 286/1995 Sb., č. 95/1996 Sb., č. 94/1996 Sb., č. 147/1996 Sb., č. 19/1997 Sb., č. 49/1997 Sb., č. 61/1997 Sb., č. 217/1997 Sb., č. 280/1997 Sb., č. 79/1997 Sb., č. 15/1998 Sb., č. 83/1998 Sb., č. 157/1998 Sb. a č. 167/1998 Sb.

Podle ustanovení § 8 živnostenského zákona živnost nemůže provozovat fyzická nebo právnická osoba, na jejíž majetek byl prohlášen konkurs, jestliže bylo soudem rozhodnuto, že provozování podniku musí být ukončeno (odstavec 1). Fyzická nebo právnická osoba nemohou provozovat živnost po dobu tří let poté, co soud zrušil konkurs proto, že bylo splněno rozvrhové usnesení nebo že majetek úpade nepostačuje k úhradě nákladů konkursu. Byl li konkurs zrušen z jiného důvodu, překážka k provozování živnosti uvedená v odstavci 1 odpadá právní mocí rozhodnutí o zrušení konkursu (odstavec 2).

Skutečnost, že rozhodnutím o ukončení provozování úpadcova podniku přichází úpadek o možnost provozovat dále živnost, nemá žádný vliv na řešení otázky, zda proti usnesení soudu prvního stupně je přípustné odvolání. Ostatně, tento účinek by označené rozhodnutí konkursního soudu mělo, i kdyby podléhalo odvolacímu přezkumu. Ve vazbě na dovolatelův argument, že mu ukončením provozování jeho podniku bylo fakticky znemožněno nucené vyrovnání, lze uvést, že ustanovení § 34 a násl. zákona o konkursu a vyrovnání možnost úpadek úspěšně navrhnout nucené vyrovnání v žádném směru nepodmiňují pokračováním v provozování úpadcova podniku. Kdyby úpadek s nuceným vyrovnáním uspěl, znamenalo by to – ve shodě s dikcí § 8 odst. 2 živnostenského zákona – odpadnutí překážky pro další provozování živnosti.

Pro úplnost lze dodat, že úvahy dovolatele o důvodech, pro které bylo ustanovení § 12 odst. 3 ZKV s účinností k 1. květnu 2000 zrušeno (zákonem č. 105/2000 Sb.), rovněž správné nejsou. Vypuštění tohoto ustanovení ze zákona o konkursu a vyrovnání bylo zjevnou legislativní chybou, což naznačuje i důvodová zpráva k zákonu č. 214/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů, a kterým bylo uvedené ustanovení s účinností od 21. července 2000 do zákona o konkursu a vyrovnání vráceno (tentokrát jako ustanovení § 66b odst. 2). V obecné části označené důvodové zprávy se uvádí, že při projednávání návrhu novely zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání (pozdějšího zákona č. 105/2000 Sb.), Senát návrh vrátil Poslanecké sněmovně, která novelu zákona posléze přijala ve znění senátního tisku. Senát však svým usnesením zrušil (a Poslanecká sněmovna toto rozhodnutí potvrdila) bod 106 poslaneckého návrhu, tj. ustanovení § 66 až § 66f, obsahující procesní ustanovení, aniž by zároveň přijal nová, či vrátil do zá-

kona procesní ustanovení stávající. K bodům 2., 3. a 4. návrhu novely pozdějšího zákona č. 214/2000 Sb. (§ 66b se nacházel pod bodem 3.) důvodová zpráva poznamenává, že (zákonem č. 105/2000 Sb.) přijatá úprava vytváří situaci, kdy v zákonu o konkursu a vyrovnání prakticky absentuje procesní úprava, tzn. že vedle ustanovení hmotně-právní povahy chybějí ustanovení o postupu v řízení o konkursu. I když by se snad dalo dovodit výkladem analogické použití občanského soudního řádu, musel by soud tento obecný procesní předpis používat v celém rozsahu, což by znamenalo značné zformalizování a zpomalení konkursního řízení, v případech větších konkursů jeho úplné zablokování, s tím, že povaha konkursního řízení naopak vyžaduje v některých směrech úpravu zvláštní.

Lze tudíž uzavřít, že odvolací soud postupoval správně, jestliže odvolání, které směřovalo proti rozhodnutí soudu prvního stupně vydanému v rámci dohlédací činnosti soudu, odmítl; šlo totiž o odvolání podané proti rozhodnutí, proti němuž není tento opravný prostředek přípustný [§ 218 odst. 1 písm. c) o. s. ř.].

Dovolání neobstojí ani v rovině dovolacích důvodů dle § 241 odst. 3 písm. b) a c) o. s. ř. Ponechají li se stranou argumenty směřující výlučně proti věcné správnosti rozhodnutí soudu prvního stupně a argumenty, které se netýkají prověření správnosti procesního postupu, který vyústil v odmítnutí odvolání, pak dovolatel snesl na podporu závěru o existenci těchto dovolacích důvodů stejné argumenty jako ty, jež Nejvyšší soud neshledal opodstatněnými při prověření dovolacího důvodu dle § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř.

Jelikož Nejvyšší soud nezjistil existenci vad řízení, k nimž u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), ani z obsahu spisu, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), dovolání proti usnesení odvolacího soudu zamítl (§ 243b odst. 1 a 5 o. s. ř.).

Informace z tisku

Spory o vrácení přeplatku DPH mezi SKP a FÚ patří mezi největší problémy v konkursu. Ústavní soud vydal důležité rozhodnutí, které výrazně zvýšilo šance správců konkursních podstat v daňových sporech se státem.

Tomáš Fránek

Hospodářské noviny, 13. června 2005, číslo 115

Potíže s dědictvím pana Švarce

Zákoník by měl nastolit rovnováhu mezi požadavkem zaměstnance a potřebou zaměstnavatele

Poslanecká sněmovna Parlamentu přijala v květnu 2005 další změnu v zákoně o zaměstnanosti a zamítl návrh Senátu na „legalizaci“ tzv. švarcsystému. Ustanovení o zákazu nebo omezení tohoto systému je značně sporné a mělo by být vykládáno velmi opatrně. Diskutuje se právo na zaměstnání (chce zajistit fyzickým osobám MPSV), které by nemělo být v rozporu s Listinou základních práv a svobod.

Magdalena Fričová, právnička

Euro 21 / 23. května 2005

Policie už rok šetří, co se dělo s majetkem svazáků, zatím marně

Proč byla cena nízko, to je klíč

Ministerstvo financí před rokem uzavřelo kontrolu hospodaření Fondu dětí a mládeže a kvůli nesrovnalostem podalo trestní oznámení. Ministerstvo financí, které převzalo zbylý majetek fondu, spočítalo, že likvidátor firmám Pilates, T-report a Communication design prodal pod cenou na třicet budov a pozemků.

Fond dětí a mládeže měl spravovat miliardové dědictví někdejšího Svazu socialistické mládeže. Nezůstaly ani miliardy, ani majetek. Proč se to stalo, úřady nevědí ani rok poté, co padlo první trestní oznámení.

Adéla Čtvrtečková, Radek Kedroň

Hospodářské noviny, 25. května 2005

Hovoříme s předsedou senátního Výboru pro hospodářství, zemědělství a dopravu Milanem Balabánem

Senátoři návrh novely ZKV upravili a vrátili.

Konkursní noviny č. 11, 2005

Kratší lhůty pro zápis do rejstříku začnou platit v červenci

Zápis do obchodního rejstříku bude od 1.července 2005 pružnější. Jednotné formuláře pro provedení zápisu, které budou dostupné na internetu spolu se seznamem požadovaných příloh. Možnost prokázat některé skutečnosti pouhým písemným prohlášením. Možnost podat návrh na zápis či žádost o opis zápisu v elektronické podobě. Změny

v procesu rozhodování rejstříkových soudů – pouze prozkoumání formálních náležitostí přesně definovaných zákonem. Novela zkrátí čas nutný pro registraci na samotném rejstříku, nikoli však dobu, procedury a náklady, které registraci nutně předcházejí.

Pavel Holec

Hospodářské noviny, 25. května 2005

KSKŘI radí

Na Komoru se v rámci metodické poradny obrátil její člen s žádostí o zodpovězení tohoto dotazu:

Krajský soud zahájil řízení o zrušení společnosti, jejího vstupu do likvidace a jmenoval likvidátora. Důvodem likvidace byla skutečnost, že společnost nesídlí na adrese uvedené v obchodním rejstříku, náprava nebyla učiněna ani po výzvě.

Jednatele společnosti se nepodařilo ani telefonicky ani několika doporučenými dopisy, které se vrátily nedoručené zkontaktovat k předání účetních dokladů. Bývalý jednatel sdělil, že již žádné účetní doklady nemá.

Při jednání na FÚ likvidátorovi byla předána kopie daňového přiznání, kde jsou uvedena aktiva. Do likvidace jsou podány přihlášky dosahující do poloviny aktiv. Při osobní návštěvě na adrese jednatele bylo zjištěno, že tam již nebydlí.

Jak postupovat dále v řešení tohoto problému?

Komora v zastoupení Ing. Václava Pelikána odpovídá:

Problémy s předáním dokladů likvidované společnosti jsou v takových případech bohužel velmi časté. Likvidátor se s nimi musí vypořádat, aby mohl likvidaci úspěšně provést.

Likvidace z rozhodnutí soudu vyžaduje provést v podstatě všechny úkony, které je povinen provést likvidátor v případě, že o likvidaci rozhodly orgány společnosti. Mezi povinnosti likvidátora patří oznámení likvidace v Obchodním věstníku s výzvou věřitelům, aby přihlásily svoje pohledávky ve lhůtě, která nesmí být kratší než 3 měsíce u likvidátora. To již patrně bylo provedeno, neboť se přihlásili věřitelé. V závěru likvidace nezapomeňte na archivaci písemností a projednání uložení písemností se Státním oblastním archivem (§75a, odst. 2 obchodního zákoníku).

Mezi další povinnosti likvidátora patří sestavení účetní

závěrky ke dni předcházejícímu vstupu do likvidace a podání přiznání DPPO k tomuto datu. Při absenci dokladů v tomto konkrétním případě doporučuji vycházet z podkladů, které Vám poskytl Finanční úřad. S tímto úřadem můžete rovněž dohodnout, že nebudete sestavovat chybějící závěrky a přiznání k DPPO za uplynulá léta, ale pouze ke dni předcházejícímu vstupu do likvidace a pak ke konci kalendářního (účetního roku) a ke dni ukončení likvidace. Zahájení likvidace bude shodné se dnem, kdy nabylo právní moci Usnesení soudu o likvidaci.

V případě, že je jednatel a společníci nekontaktní, můžete podat na osoby, které by Vám doklady měly předat trestní oznámení pro hrubé maření výkonu funkce likvidátora jmenovaného soudem, neboť podle ust. § 71, odst. 8 jsou třetí osoby povinny poskytnout likvidátorovi součinnost, jako správci konkursní podstaty. Podle zkušeností, ale ani tímto způsobem se k dokladům likvidátor nemusí dostat a nezbyvá než se s tím vypořádat jinak a účetní uzávěrky sestavit podle pomůcek (dokladů z FÚ), které máte k dispozici.

Z Vašeho sdělení dále vyplývá, že v rozvaze jsou uvedena aktiva. Pokud má FÚ v evidenci čísla účtů společnosti u bankovních ústavů, můžete zjistit jejich stav a změnit dispoziční práva na likvidátora. Z Vašeho podání není známo, z čeho se vykazovaná aktiva skládají. V případě, že jde o nemovitosti, lze zajistit jejich stav lustrací na Katastrálním úřadě, případně na internetu. Stejně tak je účelné zjistit v evidenci motorových vozidel, zda společnost nemá v evidenci vozidlo.

Po zjištění těchto údajů, můžete ověřit skutečný stav majetku a závazků společnosti s tím, že v případě, že Vámi zjištěný, skutečný majetek nepostačí k úhradě závazků, bude nutné podat návrh na prohlášení konkursu. To i v případě, že v rozvaze je majetek uveden, ale Vám se ho nepodařilo dohledat, převzít, zpeněžit a z toho hradit závazky.

Info ze sekretariátu

Počátkem měsíce května 2005 byla členská základna obeslána opisem faktury na úhradu členského příspěvku pro rok 2005. Tento opis byl zaslán jako **I. UPOMÍNKA**.

Dlužnou částku, ve výši **2 500,-Kč** uhradte na číslo účtu: **3741007/2700**, variabilní symbol: **číslo faktury** (bez uvedení písmen) v souladu s příspěvkovým řádem KSKŘI v ČR do **30. 6. 2005**

Z důvodu nedostatečně aktualizace kontaktního spojení přetrvávají stále problémy s doručováním pošty a e-mailů. Pokud jste tak neučinili, zašlete Vaše aktuální kontaktní spojení.